

ΕΣΤΙΑ

Παύλος
Π.
Στ.
ΤΟΜΟΣ ΠΕΜΠΤΟΣ

1878

[ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ—ΙΟΥΝΙΟΣ]

ΤΙΜΑΤΑΙ ΦΡ. 6.—ΔΕΔΕΜ. ΦΡ. 8.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΑ
ΛΑΥΡΕΙΟΥ
ΑΥΣΩΝ ΑΡΙΘ.

ΑΘΗΝΗΣ

Γραφείον της 'Εστίας, 'Οδός Σαδίου, 6

1878

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Πέμπτος

Συνδρομή ἑτησίαι ἢ ἑκατάκι φρ. 10. ἢ τῆ ἀλλοδαπῆ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶναι ἑτησίαι.—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Ἰσουλίου, 6.

18 Ἰουλίου 1878

ΠΑΝΟΜΟΙΟΥΤΥΠΟΝ ΤΗΣ ΥΠΟΓΡΑΦΗΣ ΤΟΥ
ΛΑΞΞΑΝΑΡΟΥ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΥ

Q. Μαυροκορδάτος

Χαρακτηρισμός τοῦ

ΛΑΞΞΑΝΑΡΟΥ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΥ

Ὁ Μαυροκορδάτος ὑπῆρξεν ὀμολογουμένως ὁ ἐξοχώτερος πολιτικός ἀνὴρ ὃν παρήγαγεν ἡ ἐπανάστασις, ἐπενεργήσας ὡς οὐδεὶς ἄλλος εἰς τὴν τύχην τοῦ ἔθνους διὰ τε τῶν ἀρετῶν αὐτοῦ καὶ τῶν ἐλαττωμάτων. Αἰμύλος τοὺς τρόπους, εὐφυῆς περὶ τὸ λέγειν, ἐπιτηδεῖος περὶ τὸ γράφειν, δεξιὸς περὶ τὴν χρῆσιν τῶν ἀνθρώπων, ἠγάπησε καὶ ἐπεζήτησε τὴν ἀρχὴν διὰ παντὸς σχεδὸν τοῦ βίου. Οὐδὲ λέγομεν τοῦτο ἵνα καταμεμφώμεν αὐτοῦ ἡ φιλαρχία εἶναι πάθος γενναίου. Ὅχι ἡ ἀγνοία καὶ νόθουρος φιλαρχία, ἣν εἶδομεν πολλάκις, καὶ, ὡς μὴ ὄφειλε, εἰλεπομεν ἔτι λυμκινομένην τὴν Ἑλλάδα, ἀλλὰ ἡ φιλαρχία ἦτις, ἡ σώζει τὴν πατρίδα, ἡ τοῦλάχιστον ὑπηρετεῖ αὐτὴν λυσιτελῶς. Ὁ δὲ Μαυροκορδάτος τῷ μὲν 1822 ἔσωσε τὸ Μεσολόγγιον τῷ δὲ 1824 παρεσκόασε διὰ προνοίας πολλῆς καὶ συντόνου ἐνεργείας τὴν ἐνδοξὸν τῆς πόλεως ἐκείνης κατὰ τὰ δύο ἐπόμενα ἔτη ἄμυναν τῷ δὲ 1825 ἐβίβωκινδύνευεν ὡς ἁπλοῦς στρατιώτης ἐν Σφακτηρίᾳ δι' ὅλης δὲ τῆς ἐπαναστάσεως διεξήγαγε τὰ ἐξωτερικὰ αὐτῆς πράγματα, ἐργασθεὶς μὲν ἐπιτηδεῖως εἰς τὴν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος διάπλασιν τῆς κοινῆς ἐν τῇ Δύσει γνώμης, ὡς οὐδεὶς δὲ τῶν Ἑλλήνων ἄλλος συντελέσας εἰς τὴν παρασκευάσιν τὴν σωτήριον τῶν Δυνάμεων ἐπέμβασιν. Ὁφείλομεν δὲ νὰ ὀμολογήσωμεν ὅτι ἡ διπλωματικὴ τῆς ἐπαναστάσεως ἀνεδείχθη ὅσον ἐνδέχεται ἐπιτηδεῖα καὶ ἀναμφιβόλως ἀσυγκρίτῳ ἐπιτηδειοτέρᾳ τῶν τρώπων καθ' ὅς διεξήχθησαν εἰς τοὺς μετέπειτα χρόνους αἱ ἐξωτερικαὶ ἡμῶν σχέσεις. Τοῦτο δὲ ὀφείλεται ἰδίως εἰς τὸν Ἀλέξανδρον Μαυροκορδάτον, ὅστις, δυνάμεθα εἰπεῖν, διετέλεσεν ἐπὶ 7 ὅλα ἔτη ὁ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργὸς τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, καὶ τοι μηδέποτε διορισθεὶς τοιοῦτος ἐπισήμως.

Ἄλλ' ἐνῷ τοσοῦτον ἦτο δεξιὸς περὶ τὴν διεξαγωγὴν τῶν διεθνῶν τῆς Ἑλλάδος συμφερόντων,

εἰς δὲ τὰ πολεμικὰ πράγματα ἐπραττε πᾶν ὅ,τι ἦτο δυνατὸν νὰ πράξῃ ἀνθρώπος μὴ ὢν ἐπαγγέλματος στρατιωτικός, ὡς πρὸς τὴν ἐσωτερικὴν διοίκησιν δὲν εἶχεν εἰμὴ τὸ ἥμισυ ἀκριβῶς τῶν ἀρετῶν ὅσαι ἀπαιτοῦνται ἵνα εὐδοκίμησῃ ἐν αὐτῇ ὁ πολιτικός ἀνὴρ ἦτο εὐφροσύνητος εἰς τὸ νὰ διαγινώσκῃ τὸ τρωτὸν μέρος ἐκάστου καθεστῶτος, ἀλλὰ δὲν ἦτο ἐξίσου εὐτυχῆς εἰς τὴν εὑρεσιν τῆς προσηκούσης θεραπείας. Ὅτε ἀφίκετο εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀνεγνώρισε τὴν ἀρχὴν τοῦ Ἰψηλάντου, ὅπως αὐτὴ εἶχεν ἤδη ἀναγνωρισθῆ ὑπὸ τῶν νήσων καὶ τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ στρατοῦ τῆς Πελοποννήσου. Τὴν ἐπιούσαν τῆς ἀποβάσεώς του εἰς Μεσολόγγιον, ἦτοι τὴν 22 Ἰουλίου 1821, ἔγραψε πρὸς αὐτόν «Ἐν ἐνὶ λόγῳ ἐγὼ κρέμαμαι ἀπὸ τὰς προσταγὰς τῆς, τὰς ὁποίας θεωρῶ ὡς προσταγὰς τῆς πατρίδος. . . . Ἄς προστάξῃ, ἄς δώσῃ τὰς ἀναγκαίας ὀδηγίας, καὶ θέλει εὑρεῖ εἰς ἐμὲ δοῦλον πιστὸν τῆς πατρίδος. . . » Μετ' αὐτὸ πολὺ δὲ πάλιν ἔγραψε πρὸς αὐτόν «Ἡρέπει νὰ συστηθῇ εἰς Μεσολόγγιον αὐτῇ ἡ τοπικὴ διοίκησις, ἐξηρητημένη πάντοτε ἀπὸ ἐμείνην τῆς Πελοποννήσου καὶ ἂν ἡ ἐκλαμπρότης τῆς στοχάζεται ὅτι εἰμπαρῶ ὁ ἴδιος νὰ χρησιμεύσω εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτῆς τῆς δικαιοσύνης, ἄς μὲ προστάξῃ, ὡς λογιζόμενον ἱεράς τὰς προσταγὰς τῆς, καὶ ἄς μὲ ἀποστείλῃ κανένα συνεργόν.» Ἐπειτα κληθεὶς ὑπ' αὐτοῦ εἰς Τρίκορφα, βπου ἦτο τὸ γενικὸν στρατηγεῖον, προσήλθε τῇ 1ῃ Ἀυγούστου. Ἐπειδὴ δὲ ἀφίκοντο ἐν τῷ μεταξὺ καὶ ἀλλεπάλληλοι αἰτήσεις τῶν ὀπλαρχηγῶν τῆς Ἀκαρνανίας καὶ τῆς Αἰτωλίας περὶ ἀποστολῆς ἀξίου τινὸς προσώπου πολιτικοῦ, καὶ ἀπεσταλμένοι τῶν ἐπαρχιῶν τῆς ἀνατολικῆς Ἑλλάδος ἐπικαλούμενοι « ἄνθρωπον ἄξιον νὰ διοργανίσῃ πολιτικῶς αὐτάς », ὁ Ἰψηλάντης ἐπέτρεψε τὸ ἔργον εἰς τὸν Μαυροκορδάτον, προχειρισάμενος αὐτόν πληρεξούσιον αὐτοῦ. Ὁ Μαυροκορδάτος ἐζήτησε τότε βοηθὸν τὸν Νέγγρον ὁ δὲ Ἰψηλάντης κατ' ἀρχὰς ἀποποιήθη, κατόπιν ἦμως ἐνδοῦς εἰς τὰς ἐπιμήτους τοῦ πληρεξουσίου του αἰτήσεις, ἐνέδωκε, συμβουλεύσας νὰ μὴ μεταχειρισθῇ τὸν ἄνθρωπον εἰμὴ « εἰς μικρὰ μόνον πράγματα, διότι δὲν εἶναι ἀρμόδιος διὰ μεγάλα. » Ἄλλ' ὁ Μαυροκορδάτος, ἰδὼν ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὰ πρόσωπα καὶ τὰ πράγματα, ἤρχισεν ἔκτοτε νὰ διαστάξῃ ἂν ὁ Ἰψη-

λάντης θέλει κατορθώσει να διατηρηθῆ καὶ ἅμα ἀναχωρήσας ἀπὸ Τρίκορφα, παρέβη τὴν δοθείσαν αὐτῇ ὀρθὴν συμβουλήν καὶ ἐπέστρεψε μὲν τὰ τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος εἰς τὸν Νέγρον μεταβά-
 τα ἐπὶ τούτῳ εἰς Ἀμφισσαν, ἀνέλαβε δὲ αὐτὸς τὴν ῥύθμισιν τῆς Δυτικῆς, ἐπιστρέψας εἰς Μεσο-
 λόγγιον.

Ἐν τούτοις ἐπὶ τινα εἰσέτι χρόνον δὲν ἀπε-
 κάλυψε πῶς μελετᾷ τὰ πολιτευθῆ ὀριστικῶς, ὅτε
 αὐτοῦ, τῇ 27 Ὀκτωβρίου, ἔγραψεν εἰς Μεσολογ-
 γίου πρὸς τὸν Ὑψηλάντην ἐπιστολὴν μακρὰν,
 δι' ἧς, ἀφοῦ ἀκαίρως ὅπως οὖν πολλὰ ἐμμεψιμοί-
 ρησε περὶ τῆς προώρου ἐνάρξεως τοῦ ἀγώνος
 καὶ τῶν ποικίλων τοῦ Ἀλεξάνδρου Ὑψηλάντου
 σφαλαμάτων, ἰδίως ἐλέγξας αὐτὸν διότι προεγει-
 ρίσθη Ἐπίτροπος τῆς ἀνυπάρχου Ἀρχῆς, ἣτις
 καὶ ἂν ὑπῆρχε δὲν εἶχε κἀνὸν δικαίωμα ἐπάνω
 εἰς ὅλον τὸ ἔθνος, καὶ ὑποδείξας οὕτω ὅτι
 οὐδ' ὁ Δημήτριος εἶχε τοιοῦτο δικαίωμα, συνε-
 κεραικώσεν ἔπειτα ὡς ἐξῆς τί ἐφρόνει περὶ τῶν
 δεόντων γενέσθαι: «Ἀλλὰ τί πρόπει νὰ γίνῃ;
 θέλει εἶπει ἢ ἐλαττωθῆς τῆς. Γώρα τὸ γένος
 ἔλαθεν εἰς χεῖρας τὰ ὕψα· τί νὰ κάμωμεν;
 Ν' ἀφήσωμεν τὰ δνόματα ἀρχηγῶν καὶ πληρε-
 ξουσίων καὶ ἐπιτρόπων νὰ ὀργανίσωμεν τὴν
 διοίκησιν ἀπὸ τοῦ ἰδίου ἐντοπίους, τῶν ὁποίων
 νὰ γίνωμεν ἡμεῖς ὀδηγοὶ καθόσον δυνάμεθα
 νὰ τὴν συγκεντρώσωμεν εἰς ὀλίγας χεῖρας ἐνόσω
 νὰ προσκαλέσωμεν κἀνένα ὑποκείμενον οἷος ὁ
 πρίγκηψ Βυγένιος (ὁ θετὸς υἱὸς τοῦ μεγάλου
 Ναπολέοντος), ἢ ὁ κόμης Καποδίστριας, ἢ πᾶς
 τις ἄλλος ἰκανότερος ἡμῶν.» Ἡ ἐπιστολὴ αὐ-
 τῆ χαρακτηρεῖ τὸν ἄνδρα. Ὅσα ἔλεγε περὶ
 τῶν ἐλαττωμάτων τοῦ Δημητρίου Ὑψηλάντου
 ἦσαν ὁρθότατα. Ὁ Ὑψηλάντης οὐτε δικαίωμα
 τι εἶχε ἐπάνω εἰς ὅλον τὸ ἔθνος, οὐτε τὴν
 ἀπαιτουμένην διοικητικὴν ἰκανότητα.

Ἄλλ' ὅσα πρότεινεν ὁ Μαυροκορδάτος πρὸς
 Θεραπειάν τῶν ἐλαττωμάτων τούτων, ἦσαν καὶ
 ἀπεδείχθησαν δυστυχῶς ὑπὸ τῶν πραγμάτων
 πληρημελῆ. Τὸ ἔθνος εἶχε ἀνάγκη ἀρχῆς, καὶ
 δὲν εἶχε καιρὸν νὰ περιμένῃ οὔτε τὸν πρίγκηπα
 Βυγένιον, οὔτε τὸν κόμητα Καποδίστριαν. Ἡ
 ἀρχὴ αὐτὴ κατελήφθη οὕτως ἢ ἄλλως ὑπὸ τοῦ
 Ὑψηλάντου, καὶ ἐγένετο δευτὴ οὕτως ἢ ἄλλως
 ὑπὸ σύμπαντος τοῦ ἔθνους, ἐξαιρέσει τῶν προε-
 στῶν τῆς Πελοποννήσου, οἵτινες καὶ αὐτοὶ δὲν
 ἠμφισβήτησαν πρὸς τὸν Ὑψηλάντην εἰμὴ περὶ
 τῆς ἐλευθέρως ἐνασκίσεως τῆς ἀρχιστρατηγίας,
 προτεινοντες κατὰ τοῦτο περιορισμοῦς, οὗς οὐ-
 δεῖς εὐσυνείδητος κυβερνήτης ἠδύνατο νὰ ἀποδε-
 χθῆ. Ὅτι λοιπὸν πρακτικὸν ἠδύνατο νὰ γίνῃ
 ἢτο νὰ νομιμοποιηθῆ μὲν ἡ τοῦ Ὑψηλάντου
 ἀρχὴ διὰ τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ ἔθνους, οὗς ἐξ
 ἀρχῆς προηρέτο οὕτως νὰ συγκαλέσῃ καὶ εἶχε
 πρακτικῶς συγκαλέσει ὅτε ὁ Μαυροκορδάτος
 ἔγραψε τὴν ἐπιστολὴν αὐτοῦ, νὰ ἀναπληρωθῆ-

σι δὲ αἱ περὶ τὴν διοίκησιν ἰδίως ἐλλείψεις αὐ-
 τοῦ διὰ τῆς συμπράξεως τῶν ἰκανωτέρων τοῦ
 ἔθνους ἀνδρῶν.

Ὁ Μαυροκορδάτος ἠδύνατο νὰ συντελέσῃ πο-
 λὺ εἰς τούτο, διότι ὑπὲρ πάντα ἄλλον τότε εἶ-
 χε τὰ ἀπαιτούμενα προσόντα. Ἄντὶ ὅμως νὰ
 πράξῃ τοῦτο, συντελέσας διὰ τῆς συμμαχίας
 αὐτοῦ μετὰ τῶν προεστῶν εἰς τὴν κατάλυσιν
 τῆς τοῦ Ὑψηλάντου ἀρχῆς καὶ εἰς τὴν ψήφισιν
 πολιτεύματος πολιρχικοῦ, ἵνα μὴ εἴπωμεν ἀ-
 ναρχικοῦ, οὐδὲν ἄλλο κατόρθωσεν εἰμὴ νὰ κα-
 ταστήσῃ ἠδύνατον τὴν συγκρότησιν ἀληθοῦς κυ-
 βερνήσεως δι' ὅλης τῆς ἐπαναστάσεως, καὶ μα-
 κράν τοῦ νὰ γίνῃ ὀδηγὸς τῶν συμμάχων αὐτοῦ,
 ὡς ἤλπιζεν, ἀπέβη ὅθυμα αὐτῶν, καὶ ἠναγκάσθη
 νὰ ὑπηρετήσῃ τὴν Ἑλλάδα ὡς ἄπλοῦς ἐθελον-
 τῆς, ὅπως καὶ ὁ Δημήτριος Ὑψηλάντης.

Παραπλησίως δὲ ἐπολιτεύθη καὶ ὅτε, μετὰ
 τινα ἔτη, ἀνηγορεύθη κυβερνήτης τῆς Ἑλλάδος
 ὁ Ἰωάννης Καποδίστριας, δηλαδὴ εἰς τὸν ἄνδρῶν
 οὗς ἔλεγεν ἰκανωτέρος τοῦ τῷ 1821. Ὁ κυ-
 βερνήτης δὲν ὑπῆρξε βεβαίως ἀναμάρτητος· ἀλλ'
 ὁ Μαυροκορδάτος ἀντὶ νὰ προσπαθῆσῃ νὰ δια-
 φωτίσῃ αὐτὸν, παρώξυνεν ἀπ' ἐναντίας τὸν ἄν-
 δρα δι' ἀποτόμου ἀντιπολιτεύσεως· καὶ τότε,
 ἀντὶ νὰ περιμένῃ τὴν προσεχῆ τῆς βασιλείας
 ἀρχὴν, ἔσπειρε νὰ προκαλέσῃ τὴν βίασαν τῆς
 ἀρχῆς αὐτοῦ κατάλυσιν, ὡς ἐκ τῆς ὁποίας ἐπήλ-
 θεν ἀμέσως ἀναρχία ριθερά, οὐ μικρὸν συντε-
 λέσασα εἰς τὸ νὰ ὑπολάβῃ ἢ βασιλεία τὴν Ἑλ-
 λάδα ὡς χώραν ἐν ἣ ἠδύνατο νὰ πράξῃ ὅ,τι ἤ-
 θελεν. Ἡ βασιλεία περιέπεσε τοῦτου ἕνεκεν ἰ-
 δίως εἰς πλείστα ὅσα σφάλματα· ὁ δὲ Μαυρο-
 κορδάτος, μετρωτότερος γενόμενος ὡς ἐκ τῆς ἡ-
 λικίας καὶ τῆς πείρας, ὑπηρετήσεν αὐτὴν ἐπιει-
 κῶς, μάλιστα τῷ 1843 καὶ τῷ 1851· ἀλλὰ
 περὶ δυσμᾶς βίου, καίτοι δὲν συνέπραξεν ὡς αὐ-
 τουργὸς εἰς τὴν τῆς πρώτης βασιλείας κατάλυ-
 σιν, εἶδεν ὅμως εὐχαριστικῶς αὐτὴν πίπτουσαν,
 ἐλπίζων πάλιν πολλὰ καὶ αἴσια ὑπὲρ τῆς Ἑλ-
 λάδος ἀπὸ νέας ριζικῆς τοῦ καθεστώτος μεταβο-
 λῆς. Τί ἤθελε φρονήσει σήμερον, δὲν γνωρίζομεν·
 βέβαιον ὅμως εἶναι ὅτι ἐνὸς ἐλογίζετο ἀγγλό-
 φρον, ἐπολιτεύθη ἐν τοῖς ἐσωτερικοῖς πράγμασι
 συνήθως ὡς Γάλλος μάλλον ἢ ὡς Ἀγγλος, ἐπι-
 ζητῶν μὲν τὸ ἀπόλυτον καλὸν, διακινδυνεύων
 δὲ καὶ αὐτὸ τὸ σχετικόν. Ἀληθῆς πραγμάτων
 διόρθωσις δὲν γίνεται ἄνευ ἐννόμου τάξεως, ἢ δ'
 ἔννομος τάξις ἀνατρέπεται διὰ τῶν βιασίων με-
 ταβολῶν. Ἡ Ἀγγλία, ἀρνούμενη κατὰ τὰ τελευ-
 ταῖα δικαίωσις ἔτη εἰς βαθμιαίαν καὶ εἰρηναίαν
 τῶν κακῶς κειμένων διόρθωσιν, ἀπέβη εἴπερ ποτὲ
 ἰσχυρὰ καὶ εὐδαίμων, ἢ δὲ Γαλλία ἐν διαστήμα-
 τι ὀρθοῦντα ἐτῶν δις μὲν μοναρχικῶς ἐργα-
 νοθεύσα, δις δὲ συνταγματικῶς καὶ τρεῖς δημο-
 κρατικῶς, ἀκόμη δὲν εὔρε τὸ προσηκόν αὐτῇ πο-
 λιτεύμα.

Κ. ΠΑΡΑΡΗΘΟΡΟΠΟΥΛΟΣ.

ΟΛΥΜΠΙΟΝ

Ἄθροισμα κίωνων ὕψηλῶν, ῥυθμοῦ Κορινθια-
 κοῦ, παρὰ τὴν δεξιὰν τοῦ ξηροῦ Ἰλισοῦ ὄχθον,
 ἐγγὺς δὲ τούτων τείχος περιβάλου μετ' ἀντηρί-
 δων καὶ ἄλλα ἴχνη οὐκ ὀλίγα, δεκνύουσι τὴν
 ἐκεῖ πάλαι ποτὲ ὑπαρξίν οἰκοδομῆς μεγάλης
 καὶ πλουσίας ὑπὸ τοῦ χρόνου καὶ τῶν θαρβά-
 ρων ἐπιδρομῶν ἀφανισθείσης καὶ εἰς ὀλίγα οὕτω
 μάρμαρα περιορισθείσης, ἐκ τῆς ὑπερφάνου ἑ-
 μως καὶ ἐπιβλητικῆς θέσεως καὶ κατασκευῆς
 τῶν ὁποίων δύναται τις νὰ συναγάγῃ τὴν ἀρχι-
 κὴν λαμπρότητα τῆς οἰκοδομῆς, ἣς μέρος ἐλά-
 χιστον οἱ γίγαντες οἱ περισιωθέντες ἀπετέλουν.
 Ἡ θέσις τῆς πόλεως, ἐφ' ἧς τὰ λείψανα ταῦτα
 τοῦ ἀρχαίου οἰκοδομήματος κεῖνται, συμφωνοῦσα
 πληρέστατα ταῖς παραδόσεσι τῶν ἀρχαίων,
 ἐκτὸς δὲ τούτου καὶ αὐτοὶ αἱ τῆς οἰκοδομῆς
 διαστάσεις μαρτυροῦσιν ὅτι ἐκεῖ ἦτο τὸ μεγα-
 λίστερον τῶν οἰκοδομημάτων τῶν ἀρχαίων Ἀ-
 θηνῶν, ὁ πλουσιώτατος καὶ μεγαλοπρεπέστατος
 ναὸς ὁ ἐν Ἀθήναις πρὸς τιμὴν τῆς ὑψίστης τῶν
 Ἑλλήνων θεότητος ἐγερεῖται, ὁ ναὸς τοῦ Ὀλυμ-
 πίου Διὸς, καὶ χρόνου μακροτάτου καὶ δαπάνης
 ἀρθρονωτάτης προϊόν.

Τὸ οἰκοδόμημα τοῦτο παρὰ μὲν Θουκυδίδῃ
 Ὀλυμπεῖον, παρ' ἄλλοις δὲ, ἀπὸ τοῦ Πλάτωνος
 ἦδη, Ὀλύμπιον ὀνομάζεται· οἱ δύο οὗτοι τύποι
 φαίνεται ὅτι εἶνε οἱ μάλλον δόκιμοι, μεταξὺ τῶν
 τριῶν ἄλλων τῶν παρ' ἄλλοις κειμένων (Ὀλύμ-
 πειον, Ὀλυμπεῖον, Ὀλυμπέιον)· ἐκ τούτων δὲ
 πάλιν τῶν δύο εὐχρηστοτέρως κατέστη ὁ δευτέ-
 ρος ὡς ἀπλοῦστερος ἕκκα καὶ εὐφρονότερος.

Παρ' ἡμῖν δύο ἐπίσης τοῦ μέρους ἐκείνου ἐπε-
 κράτησαν ὀνομασίαι, ἡ τῶν ἀρχαίωνπρεπεστέρως
 πως ἐκφράσεως γλιγομένων πλὴν εἰς ἀνακρί-
 θειαν περιπιπτόντων καὶ σφαλερὰν ἐκφερόντων
 ὀνομασίαν, καὶ ἡ τοῦ λαοῦ, ὅστις σφώτερος πολ-
 λάκις περὶ τινα τυγχάνει καὶ ἐπιτηδείατερος.
 Ἐκεῖνοι μὲν στήλας τοῖς στέλοις τοῦ ναοῦ ἐ-
 κάλεσαν (πηγαῖοιμεν εἰς τὰς στήλας, ἐργάμεθα
 ἀπὸ τὰς στήλας κ.τ.λ.), οὗτος δὲ, ξενίζων μὲν
 τὸν φθόγγον, καταλλήλου ὅμως τυχὼν λέξεως
 ὀρθῶς ὀνομάζει τὸ μέρος ἐκεῖνο: καλώνας,
 (σῆς καλώνας, ἀπὸ τῆς καλώνας) διὰ λέ-
 ξεως γενικῆς, ἀναλόγῳ πρὸς τὴν ἀρχαίαν λέξιν
 κίων, ἣτις δύναται νὰ σημάγῃ τὸν τε στυλον
 (τὸν ὑποστηρίζοντά τι, οἷοι οἱ κίονες τῶν ναῶν)
 καὶ τὴν στήλην (ἦτοι τὸν μεμονωμένον καὶ καθ'
 ἑαυτὸν ἰστάμενον κίονα, τὸν συνήθως ἐπὶ τῶν
 τάφων ἰστάμενον). Ἐπειδὴ ὅμως, σήμερον οὐτε
 «εἰς τοὺς κίονας» δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, πολ-
 λῶ δ' ἦττον εὐφρονότερον ἤξει τὸ «εἰς τοὺς
 στέλους» καὶ «ἀπὸ τοῦ στέλους», καλὸν εἶνε
 νὰ ὀνομάζῃται τὸ μέρος ἐκεῖνο Ὀλύμπιον, διὰ
 τοῦ πλαισίου δηλ. δνόματος αὐτοῦ (ἕπως Ἐρε-
 1. Ἰδὲ Ἀρχαιολ. Ἐργα. Φυλλ. Β' τοῦ Α' ἔτους τῆς
 δευτέρας περιόδου.

χλοῖον, Θεσεῖον κ.τ.τ.) ἵνα οὕτως ἀποφεύγωμεν
 τὴν τε πληρημελῶς ἐπικρατήσασαν ὀνομασίαν
 τῶν στηλῶν καὶ τὴν ξενόηχον τὴν παρὰ τῷ
 λαῷ, ἣτις ὅμως εἶνε πάντοτε προτιμωτέρα τῆς
 πρώτης.

Ὁ ναὸς οὗτος ἦτο διπτερος δεκάστυλος, ἔχων,
 ὡς ἐν τῷ περὶ ναοῦ ἐσημειώθη, τρεῖς σειρὰς κί-
 ωνων κατὰ τὰς στενωτέρας πλευρὰς, ἔκειτο δ' ἐν-
 τὸς περιβάλου ἀναλόγῳ πρὸς τὸ μέγεθος τῆς
 ὄλης ἐκτάσεώς του. Ὁ περιβόλος οὗτος μήκος
 μὲν εἶχε 204 μέτρων, πλάτος δὲ 130 κατὰ τὰς
 νεωτέρας καταμετρήσεις, συμφωνοῦσας πρὸς τὰ
 παρὰ Παιουανία ἀναφερόμενα· διότι παρὰ μὲν
 Παιουανία λέγεται ὅτι ἡ περίμετρος τοῦ περι-
 βάλου ἦτο τεσσαρὼν περίπου Ὀλυμπιακῶν στα-
 δίων, ἐκ δὲ τῶν γενομένων ὑπὸ τοῦ μακαρίτου
 Παπαδάκη καταμετρήσεων ἀπεδείχθη ὅτι ἔχει
 ἀκριβῶς 608 μέτρων περίμετρον, ἦτοι τριῶν Ὀ-
 λυμπιακῶν σταδίων καὶ τριῶν πέμπτων. Τὸ ἐ-
 διάφορον ἐκείνου τοῦ μέρους ἦτο κατακλινὲς πρὸς
 τὸν Ἰλισόν, διὸ πρὸς ἰσοπέδωσιν αὐτοῦ ἠγέρθη
 τοίχος πρὸς τὸ μέρος τοῦ ποταμοῦ, τοίχος πα-
 χύς μετ' ἀντηρίδων ἰσχυρῶν, καὶ ἐπληρώθη τὸ
 κατωφρεὲς μέρος διὰ λίθων καὶ κοπίας ἀναμιξί-
 οῦτως ὡς ἀπετελέσθη συμπαγὲς ἰσχυρὸν μίγμα,
 ἀποτελέσεν τὸ ἔδαφος ἐφ' οὗ ὀικοδομήθη ὁ ναὸς
 ἐκ μαρμάρου τῆς Πεντέλης.

Τοῦ περιβάλου τοῦ ναοῦ σώζεται ἔτι ἡ ΝΑ.
 γωνία μετ' ἰκανοῦ μέρους τοῦ τοίχου τῆς τε Ν.
 καὶ τῆς Α. πλευρᾶς. Ἐπὶ τῆς Ν. πλευρᾶς σώ-
 ζονται θ τῶν ἀντηρίδων τούτων, ἐπὶ δὲ τῆς Α.
 13, ὧν αἱ πλείστα καταστραμμέναι· ἐκτὸς δὲ
 τούτων, μεγάλη ἀντηρὶς λίαν προεβλημένη, ὡς
 ἐκ τῆς συμπτώσεως τῶν τελευταίων ἀντηρίδων
 τῶν δύο πλευρῶν, σχηματίζεται ἐπὶ τῆς εἰρη-
 μένης γωνίας. Καὶ κατὰ τὸ δυτικὸν δὲ πέρασ
 τῆς Ν. πλευρᾶς ἐφάνη ὁ περιβόλος· τὰ δὲ ἴχνη
 αὐτοῦ παρηκολουθήθησαν καὶ ἐπὶ τῆς Α. πλευ-
 ρᾶς, ὅπου ἐφάνησαν τινες τῶν ἀντηρίδων, πλὴν
 κατ' ἐκεῖνο τὸ μέρος συνηθροίσθησαν ἄλλοθεν
 τοῦ περιβάλου καὶ ἐπετέθησαν οἱ κατὰ τὴν νεω-
 τέραν ἰσοπέδωσιν τοῦ μέρους ἐκείνου τῆς πό-
 λεως εὐρεθέντες λίθοι, καὶ οὕτω πολὺ μέρος τοῦ
 κτίσματος ἐκείνου εἶνε ὅλιως νεώτερον, γενόμε-
 νον κατ' ἀπομίμησιν τοῦ παλαιοῦ. Κατὰ τὴν Β.
 πλευρὰν ἐφαίνετο ἀκούοντες ἢ διεύθυνσις τοῦ
 τοῦ τοίχου τοῦ περιβάλου, ὅστις ἐπὶ τῆς πλευ-
 ρᾶς ταύτης καὶ κατὰ τὴ Δ. ἄκρον αὐτῆς εἶχε
 τὴν εἴσοδον τοῦ περιβάλου, δηλοῦμένην τὴν
 σήμερον ὑπὸ τοῦ ἡμικυκλικοῦ τοίχου τοῦ ἐκεῖ
 πρὸ τοῦ Ἀδριανεῖου ἔρου, πλὴν ἦδη σημεῖά τινα
 μόνον αὐτοῦ φαίνονται, τῶν λοιπῶν κατακαλυ-
 φθέντων ὑπὸ τῆς ταμνώσεως αὐτὰ νεωτέρας πρὸς
 τοὺς παρὰ τὸν Ἰλισὸν κήπους ὁδοῦ.

Ὅλος ὁ τοίχος τοῦ περιβάλου εἶνε ὀικοδομη-
 μένος ἐκ λίθου κογχυλιαίου κατ' ἀμελῆ ἀπομί-
 μησην τοῦ ἰσοδομικοῦ τρόπου. Καὶ κατὰ μὲν

τὴν Ν. πλευρὰν φέρει ἐπὶ τῆς κάτω δριζοντίας γραμμῆς τῆς ἀρμογῆς ἐκάστου δόμου, ἐν οὐχὶ ἀκριβῶς τηρουμένη συμμετρικῆ θέσει, τρεῖς ἡμικυκλικαὶ ὀπές, αἵτινες εἶνε τὰ τέμματα αὐλάκων δι' ὄλου τοῦ πάχους τοῦ λίθου, ἔτι δὲ καὶ διὰ τοῦ ὄπισθεν τούτου συμφορήματος διερχομένων, ὡς φαίνεται ἐκ μέρους τοῦ περιθόλου καταπεσόντος, χρησιμεύουσάν δὲ εἰς ἐκροὴν θεβαλῶς τῶν ἄνωθεν ἐκεῖ που ὑπὸ τὸ τέμνος τοῦ ναοῦ συναθροισμένων ὑδάτων. Ἴσως αὐταὶ συγκοινωνοῦσι μετὰ τῆς δεξαμενῆς ἢ τοῦ χάσματος εἰς τὸ ὅποιον μετὰ τὸν κατακλυσμὸν τοῦ Δευκαλίωνος ἔρρουσαν τὰ ὑδάτα (διότι κατὰ Πausανίαν «Ἐνταῦθα ὅσον ἐς πῆχυν τὸ ἔδαφος διέστηκε, καὶ λέγουσι μετὰ τὴν ἐπομβρίαν τὴν ἐπὶ Δευκαλίωνα συμβῆσαν ἀπορροῦναι ταύτη τὸ ὑδωρ . . .») καὶ τούτου τὰ ὑδάτα διὰ τῶν αὐλάκων τούτων, ἐσάκις ὑπὸ τῆς βροχῆς ἐπληροῦτο, ἔρρουσαν πρὸς τὸν ποταμὸν. Τοιαύτας ὀπὰς φέρει καὶ ἡ Ἀνατολικὴ πλευρὰ τοῦ περιθόλου, δύο μόνον εἰς ἕκαστον δόμον. Ἐκτὸς τῶν ὀπῶν τούτων πολλαὶ πλίνθοι τοῦ τοίχου τοῦ περιθόλου φέρουσι γράμματα εἰς δὴλωσιν τῆς πρὸς ἀλλήλας θέσεως· αὐτῶν κατὰ τὴν οἰκοδομὴν χρησιμεύοντα.

Ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ διαγραφέντος περιθόλου ὑπῆρχε πληθὺς ἀγαλμάτων· «ἀπὸ γὰρ πόλεως ἐκάστης εἰκὼν Ἀδριανοῦ βασιλέως ἀνάκειται», κατὰ Πausανίαν, οὗ οἱ λόγοι ἐβεβαιώθησαν ὑπὸ τῶν εὐρεθέντων ἐκεῖ πολλῶν βῆθρων μετ' ἐπιγραφῶν ἀναθηματικῶν. Ἐκτὸς θεβαλῶς τῶν τοῦ Ἀδριανοῦ ἀνδριάντων καὶ πολλῶν ἄλλων τοιαῦτοι ἀνέκειντο, ἐν οἷς καὶ εἰκὼν χαλκῆ Ἴσοκράτους, ἣν Ἀφραεὺς, ὁ ποιητὴς αὐτοῦ υἱὸς, κατὰ Πλούταρχον, ἀνέθηκε. Καὶ ἄλλα δὲ μικρότερα ἱερὰ ὑπῆρχον ἐν αὐτῷ, ὡς ὁ ναὸς τοῦ Κρόνου καὶ τῆς Ἑρας καὶ τέμνος Γῆς Ὀλυμπίας.

Αὐτὸς δὲ ὁ ναὸς, τὸ «χρόνου μέγα ἀγώνισμα» κατὰ Φιλόστρατον, ἔδοκινεν ἐπὶ πωρίνης θέσεως κατακεκαλυμμένης ὑπὸ τοῦ μαρμαρίνου στυλοβάτου, καὶ εἶχε δέκα κίονας εἰς ἐκάστην τῶν τριῶν σειρῶν ἐκατέρως τῶν στενωτέρων πλευρῶν, ὥστε ἡ ἐξωτερικὴ σειρά ἐκατέρως τῶν μακροτέρων πλευρῶν εἶχεν 24, δις ἀριθμουμένου τοῦ γωνιαίου πάντοτε· ἐκτὸς δὲ τούτου ὑπῆρχον καὶ μεταξὺ τῶν παραστάδων τοῦ προδύμου τέσσαρες καὶ τοσοῦτοι μεταξὺ τῶν τοῦ ὀπισθοδόμου, ὥστε τὸ ὄλον 48, ἢ ἀφαιρουμένων τῶν κατὰ τὸν πρόδομον καὶ ὀπισθοδόμον, 420, ὡς ἀπετελεῖτο ἅσος, ὡς εἶπεν, κίονων γιγαντιαίων ἀνεχόντων τὸ ὄριγκωμα τοῦ μεγαλοπρεποῦς τούτου ναοῦ.

Οἱ κίονες οὗτοι σύγκεινται ἐκ πολλῶν σπονδύλων ἐπαλλήλων, γύμφοις συνδεομένων, ὡς εἰδείξεν ἡμῖν εἰς τούτων πρὸ ἑτῶν 24 καταπεσόν. Ἐπὶ τούτου, ἐκτάδην νῦν κειμένου, παρατηρούμεν ὅτι ἕκαστος σπονδύλος φέρει ἐπὶ μὲν

τῆς κάτω ἐπιφανείας τοῦ δύο ἰσχυροῦς, πρὸς τὴν περιφέρειαν ἐπὶ τῆς αὐτῆς διαμέτρου κειμένου, ἐκ σιδήρου γόμφους, ἐπὶ δὲ τῆς ἄνω ἐπιφανείας δύο ὀπὰς ἀναλόγους πρὸς τοὺς εἰρημένους γόμφους τῆς κατωτέρας ἐπιφανείας τοῦ ἄνωθεν κειμένου σπονδύλου, κατὰ δὲ τὸ κέντρον τῆς αὐτῆς ἄνω ἐπιφανείας ὀπὴν θεβαλῶν, ἣς ἡ τομὴ παρουσιάζει σχῆμα τετραμήνης πυραμίδος μᾶλλον ἢ τετράγωνον, χρησιμεύουσαν εἰς ἔρσιν καὶ ἀνώψωσιν τῶν σπονδύλων διὰ τῶν καταλλήλων μηχανημάτων, ἐὰν πρέπη νὰ κρῖνωμεν ἐκ τε τῆς θέσεως καὶ τῆς κατασκευῆς αὐτῆς, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἐξ ἀναλογίας πρὸς τὸ σήμερον γινόμενον κατὰ τὴν ἀνώψωσιν μεγάλων τεμαχίων μαρμάρων. Ἐτέρα ἐπιθεωρήσεις τῆς ὑποθέσεως ταύτης εἶνε καὶ αἱ ἐπὶ τῆς ἄνω ἐπιφανείας τοῦ κάτω ἡμίσεος μέρους τοῦ κιονοκράνου δύο τοιαῦται ἔγγυς ἀλλήλων κατὰ τὸ κέντρον ὀπῆ, αἵτινες κατασκευάσθησαν ἐπὶ τῷ αὐτῷ σκοπῷ ἀντὶ τῆς ἐπὶ τῶν λοιπῶν σπονδύλων μιᾶς τοιαύτης, καὶ ὅσον καὶ μείζον τὸν ὄγκον φαίνεται τὸ μέρος τοῦτο καὶ μείζονα ἔργασίαν καὶ λεπτοτέραν εἶχεν, ἐπειδὴ ἐπ' αὐτοῦ ἦσαν εἰργασμένοι αἱ δύο σειραὶ τῶν φύλλων τῶν περιβαλλόντων τὸν κάλαμον. Ἡ δὲ ὑπόθεσις, καὶ ἡ ἐν τῇ ὀπῇ ταύτῃ ἐνετίθετο ζῆλον πρὸς καταλληλοτέραν τοποθέτησιν τοῦ σπονδύλου χρησιμεύον, ἐνταῦθα τοῦλάχιστον, εἶνε ἀνακτανόητος, μὴ ὑπαρχούσης ἀντιστοίχου ὀπῆς ἐπὶ τῆς κάτω ἐπιφανείας τοῦ ἀνωτέρου σπονδύλου, πλὴν δὲ τούτου χρησιμεύοντων εἰς καταλληλοτάτην τοποθέτησιν καὶ συναρμογὴν τῶν προεχόντων σιδηρῶν γόμφων οἵτινες κωλύουσι τὴν οἰουδήποτε μεσάζοντος σώματος παρέμπτωσιν.

Οἱ κίονες εἶνε ὑψηλοὶ καὶ λαγαροὶ ὕψους 47 περίπου μέτρων ἔχοντες, στενοῦνται δὲ πρὸς τὰ ἄνω καὶ φέρουσιν ἐπὶ τοῦ σώματος βαθῶσαις 24. Τὸ ἐπιστόλιον, ὡς ἐκ τῶν σωζομένων τεμαχίων αὐτοῦ φαίνεται, εἶνε τριμερὲς καὶ φέρει κάτωθεν κατὰ μῆκος, ὡς διάκοσμον, ἐπὶ τῆς μεσαίας δοκοῦ ἐπιμήκη ἐγγλυφὴν ἀπὸ ἄκρου εἰς ἄκρον σχεδὸν διήκουσαν, ἣτις καθιστᾷ δυσδιάκριτον τὴν εἰς τρία διαίρεσιν τοῦ ὄλου. Τὸ ἐπιστόλιον παρουσιάζει ἰδιοτροπίαν τινὰ ἀνήκουσαν εἰς τοὺς χρόνους καὶ οὗς ὁ ναὸς ἀπετελέσθη· ἦτοι τοῦ μὲν ἐπιστυλίου τῆς πρώτης περιζῆ τοῦ ναοῦ σειράς τῶν κίονων ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια εἶνε διηρημένη, ὡς ἐν τε τῷ Κορινθιακῷ καὶ Ἰωνικῷ ρυθμῷ εἴθισται, εἰς τρεῖς ταινίας ἐπαλλήλους, τῆς αὐτῆς δὲ σειράς ἡ ἔσω ἐπιφάνεια καὶ ἡ ἔσω καὶ ἔξω τῆς δευτέρας σειράς παραδόξως δύο μόνον ταινιώδεις ὑποδιαίρεσεις φέρει, ὡς ἐκ τοῦ ὀπισθοῦ καὶ τὸ ἐπιστόλιον ταπεινότερον τοῦ τῆς ἐξωτερικῆς γίνεται.

Ὁ ναὸς, ἕνεκα τοῦ μεγέθους αὐτοῦ, ἀνάγκη νὰ ὑποτεθῇ ὑπαίθριος, διὸ περιελάμβανε καὶ ἐσωτερικὴν ἦτοι ἐντὸς τοῦ σηκοῦ στοᾶν (διστε-

γίαν). Τῆς ἐσωτερικῆς στοᾶς οἱ κίονες ὅα ἦσαν μικροτέρων διαστάσεων, ἐξ οὗ δικαιολογοῦνται αἱ ἐκεῖ εὐρεθεῖσαι θέσεις κίονων μικροτέρων πολὺ ἀπέναντι τῶν ἔξωθεν τὸν ναὸν περιβαλλόντων. Τὰ δὲ κατὰ τὴν λοιπὴν διάθεσιν αὐτοῦ τὴν ἐσωτερικὴν δὲν δυνάμεθα, ἕνεκα τῆς παντελοῦς ἐρημώσεως ἣν ὑπέστη, νὰ ἐξαγάγωμεν ἐκ τῶν σωζομένων εἰρηπίων. Ἄλλ' ἐάν τι καὶ ἐκ τῆς πρὸς τὸν Παρθενῶνα συγκρίσεως αὐτοῦ δύναιται τις νὰ συμπεράσῃ, εἶχεν ἀναμφιβόλως ὡς ὀπισθοδόμον ἰδιαίτερον διωμάτιον, ἐνθα τὰ κειμήλια καὶ τὰ τοῦ ναοῦ σκεῦα ἐτηροῦντο· κικλιδῶματα ἐπίχρυσα ὅα ἔφρασσον τοὺς κίονας τοῦ προναοῦ καὶ τῆς πρὸ τοῦ ὀπισθοδόμου στοᾶς, τὰ ἀετόμακτα ὅα ἦσαν πλήρη ἀγαλμάτων καὶ ἐν γένει ὁ καθόλου διάκοσμος αὐτοῦ ὅα ἦτο ἀνάλογος τοῦ μεγέθους τοῦ κτιρίου καὶ τοῦ ὕψους τῆς ἰδέας τοῦ πατρὸς ἀνδρῶν τε θεῶν τε.

Ἐπὶ τῆς οἰκοδομῆς τοῦ κτιρίου τούτου ἔχοντες μαρτυρίαν, ὅτι ἀπὸ τοῦ 15' ἤδη π. Χ. αἰῶνος εἶχεν οἰκοδομηθῆ εἰς Δία τὸν Ὀλύμπιον ἐν Ἀθήναις ναός· «Τοῦ δὲ Ὀλυμπίου Διὸς, Δευκαλίωνα οἰκοδομήσασιν λέγουσι τὸ ἀρχαῖον ἱερὸν», λέγει ὁ Πausανίας· «ἂν ὅμως εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν, ἐν ἣ τὸ Ὀλύμπιον κέεται οἰκοδόμησεν ὁ Δευκαλίων τὸν ναὸν ἢ ἀλλαχοῦ τῆς πόλεως, ἄδηλον· μόνον δὲ ἐκ τῶν λόγων τοῦ Πausανίου, ὅτι εἰς ἀπόδειξιν τῆς ἐν Ἀθήναις οἰκώσεως τοῦ Δευκαλίωνα καὶ τῆς ὑπ' αὐτοῦ οἰκοδομῆς τοῦ ναοῦ, οἱ Ἀθηναῖοι εἰδείκνυσαν τούτου «τάφρον τοῦ ναοῦ τοῦ νῦν οὐ πολὺ ἀφαστικότερα», δύναιται τις, ἂν καὶ οὐχὶ μετὰ βεβαιότητος πάλιν, νὰ ἐξαγάγῃ ὅτι ἐκεῖ που ἔκειτο ὁ ὑπὸ τοῦ Δευκαλίωνα ἱερὸς ναός. Φαίνεται ὅμως ὅτι τὸ οἰκοδόμημα τοῦτο κατ' ἐλάχιστον κατέρρευσε καὶ ἠφανίσθη. Ἐκτοτε δὲ μόλις ὁ Πεισίστρατος (530 π. Χ.) ἐμνήσθη καὶ τοῦ Θεοῦ τούτου καὶ ἀπαράσισε νὰ οἰκοδομηθῆ εἰς αὐτὸν ναὸν· διὸ ἀνέθεσε τὸ ἔργον εἰς τέσσαρας ἀρχιτέκτονας, Ἀντιστάτην, Κάλλακισχρον, Ἀντιμαχίδην καὶ Παιρῖνον, οἵτινες ἐσχεδιάσαν τὸν ναὸν κατὰ τὸν ἐπικρατοῦντα Δωρικὸν ρυθμὸν. Ἀλλὰ δυστυχῶς ὁ φίλος οὗτος τῶν τεχνῶν καὶ τῶν γραμμάτων τήρῃνος, ἀποθανὼν κατέλιπε τὸ ἔργον ἡμιτελές, μόλις ἴσως προλαβὼν νὰ καταλέσῃ τὰ θεμέλια αὐτοῦ, διότι οὐδ' ἔγνω τῆς παλαιᾶς ταύτης κατασκευῆς διεσώθη. Μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐξηκολούθησαν τὸ ἔργον οἱ δύο υἱοὶ τοῦ Ἰππάρχου καὶ Ἰππίας, ἀλλὰ καὶ οὗτοι δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἀποπερατώσωσιν αὐτό.

Μετὰ τὸν Πεισίστρατον καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ τὸ ἔργον ἐλησμονήθη παρεμπεσόντων τῶν Μηδικῶν πολέμων, καὶ οὗς τὸ ἦδη οἰκοδομηθὲν μέρος φαίνεται ὅτι δὲν ὑπέστη μεγάλην βλάβην· διότι, τὰ κατ' αὐτὸ, ἂν καὶ ἡμιτελές, μετ' ἐκπλήξεως ἀναφέρουσι συγγραφεῖς ὑπὲρ τὴν 1 1/2

ἑκατονταετηρίδα μετὰ τοὺς ἐνδόξους ἐκείνους πολέμους ἐπισκεφθέντες αὐτό. Ἦλλον οἱ χρόνοι τῆς ἀκμῆς τῆς τέχνης καὶ ἐν γένει τῆς δόξης τῶν Ἀθηνῶν, ἔκτισεν ὁ Κίμων τὴν Θεσπιον, τὴν Ποικίλην, ὁ Περικλῆς τὸν Παρθενῶνα, τὰ Προπύλαια, τὸ Ὀδῆον, τόσα ἄλλα λαμπρὰ τῆς τέχνης ἔργα ἀνεφάνησαν, ἀλλὰ τὸ Ὀλύμπιον ἔκειτο ἐν θεμελίῳις τεθαμμένον, τὸ μὲν διότι, κατὰ τὴν ἰδέαν νεωτέρου ἀρχαιολόγου, οὐδεὶς ἤθελε νὰ ἀποτελέσῃ ἔργον ὑπὸ τοῦ τυραννοῦ ἐκείνου καταβληθὲν, τὸ δὲ, ὅπερ καὶ ἰσχυρότερον νομίζομεν, διότι αὐτὸς ὁ Περικλῆς ὁ τοσοῦτον τὴν τέχνην ἐμφυχώσας, εἶχε φαίνεται τὸν δικαιοτάτον διὰ τοιοῦτον πνεῦμα ἐργασμῶν νὰ θεωρῆ προσβλητικὸν διὰ τὸν ἔξοχον ἐπὶ γονιμότητι εἰς ἀνάδειξιν ἔργων νέων, συμβαδιζόντων τῇ προσόδῳ τῆς ἐποχῆς, νοῦν του, τὸ ἀποπερατοῦν ἔργα ὑπ' ἄλλων ἐν ἄλλοις θεμελιωθέντα χρόνοις.

Ἐπὶ Ἦλλον οἱ ἐσωτερικοὶ τῆς Ἑλλάδος κλυδωνισμοί, ὧν ἐπακολούθημα μοιραῖον ἢ τῶν ὑψημετώπων Ἀθηνῶν ταπεινώσις, μεθ' ἣν ἡ τέχνη, ἂν καὶ ἔζη ἔτι καὶ ἀνέλαμπε τῆδε κάκισσε, δὲν εἶχε πλέον τὴν ἀνθηρότητα ἐκείνην τὴν παλαιάν· καὶ εἶδειξε μὲν αὐτὴ διὰ πολλῶν ἀριστοτεχνημάτων σημεῖα ζωῆς, πλὴν μάλιστα προσεπάθει νὰ ἀνακτήσῃ τὴν παλαιάν τῆς δόξης· τὰ ἔργα αὐτῆς κατὰ τὸ διάστημα τούτο περιωρίσθησαν, κατέβησαν ἀπὸ τοῦ ὕψους βῆθρου, ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, ὡς εἶπεν, εἰς τὸν ἀνεβίβασεν αὐτὰ ὁ Φειδίας καὶ ἡ λοιπὴ τῶν τεχνιτῶν χορεία, εἰς τὴν γῆν, ἀπὸ θεῶν ἐγένοντο ἀνθρώπινα πλέον. Σὺν τῷ ὑποβιβασμῷ τούτῳ τῆς τέχνης ἐξέλιπε καὶ ὁ ὑπὲρ τῶν μεγαλοεργημάτων ἐνθουσιασμός, ὁ ὑπερτροφόμενος πρότερον διὰ τῆς εἰς τοιαῦτα ἔργα ἀφειδοῦς δαπάνης τοῦ πλοῦτος τῶν πόλεων, αἵτινες ἐξαντληθεῖσαι κατὰ τὸ διάστημα τῶν ἐμφυλίων σπαραγμῶν, δὲν ἦσαν πλέον εἰς κατάστασιν νὰ θεραπεύσωσιν ἀφ' ἑαυτῶν τὰς τέχνας καὶ ὑποβοηθήσωσιν εἰς παραγωγὴν ἔργων, οἷα πρὸ τούτου ἀνεδείχθησαν. Αὕτη εἶνε κυρίως ἡ αἰτία τῆς μὴ ἀποπερατώσεως ἔργου πόρων μεγάλων χρῆζοντος, οἷοι σπανίως φαίνεται εὐρίσκοντο πλέον παρὰ τῇ ἐξαντληθέντι λαῷ τῆς Ἑλλάδος. Βασίλεις μόνον τινὲς ἔτρεφον ἐν ταῖς αὐταῖς αὐτῶν τὰς τέχνας, αἵτινες καὶ δουρικῶς ἀνετετύσσοντο πλέον, καὶ ζῆνοι κατακτεταὶ ἐφάνησαν πρωταγωνιστοῦντες ἐν τῇ πρὸς τὰς τέχνας ἀγάπῃ καὶ τῇ πρὸς τὴν Ἑλλάδα γενναιοδωρίᾳ αὐτῶν, εἰς ἣν πολλὰ τῶν κατὰ τὴν πατρίδα ἡμῶν ἔργων ὀφείλονται. Τοιοῦτοί τινες, ὡς ὅα ἴδωμεν, ἀνέλαβον καὶ ἔφερον εἰς πέρας καὶ τὸ περὶ οὗ ἡμῖν ὁ λόγος ἔργον.

Πρώτος ταράξας τὸν μακροχρόνιον ὑπνον τοῦ οἰκοδομηματος τούτου εἶνε ὁ τῆς Συρίας βασιλεὺς Ἀντίοχος ὁ Ἐπιφανής· περὶ τὸ 174 π. Χ.

καταστροφής των αρχαίων μνημείων, ού μόνον δὲ τοῦτο, ἀλλὰ καὶ τὸ μέσον πρὸς τελείαν ἐξάφαισιν αὐτῶν, τὸ χωνοκρήριον, ὡς εἰπεῖν, οὐ τὸν λάρυγγα ὑλίγιστα διέφυγον, καὶ ταῦτα κεκολοῦμένα καὶ παραμυροσφωμένα, ὡς ἀληθεῖς τοῦ ἔθνομαιού μάρτυρες μετὰ τοσαύτην ὑπὸ τῶν βαρβάρων καταστροφὴν περισωθέντα.

Μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Χατζῆ-Ἀλῆ καταστροφὴν τοῦ τῆς δυτικῆς πλευρᾶς κίονος ἔμειναν 16, ὅσοι καὶ σήμερον διατηροῦνται, ἤτοι κατὰ τὴν ΝΑ. γωνίαν 13, ὧν 9 (τρεῖς δηλ. ἐφ' ἑκάστης σειρᾶς ὅταν τις ἀπ' Ἀνατολῶν βαίῃ ἀριθμῶν) ἀνήκουσιν εἰς τὸ ἀριστερὸν πέρασ τῆς ἀνατολικῆς προσόψεως τῆς ἀποτελοῦσης τὴν Α. πρόστασιν τοῦ ναοῦ, τῶν δὲ λοιπῶν 4 εἰς μὲν εἰς τὴν ἐξωτερικὴν σειρὰν τοῦ δυτικοῦ πεπερού, τρεῖς δὲ εἰς τὴν ἐσωτερικὴν. Τῆς αὐτῆς δὲ ταύτης σειρᾶς μᾶλλον μεμακρυσμένοι κείνται οἱ λοιποὶ τρεῖς, ὧν ὁ μεστῶς ὑπὸ σεισμοῦ καὶ θυέλλης τῷ 1852 κατέπεσε.

Μέχρι πρὸ τινῶν ἐτῶν, ἐπὶ δύο τῶν τοῦ δυτικοῦ πεπερού κίονων ὑπῆρχε κτίσμα μεταγενέστερον, ἐν εἶδει δωματίου μικροῦ, μετὰ θυρίδων, τὸ ὅποιον ἀναμφιβόλως ἐκτίσθη εἰς χρόνους καθ' οὓς οἱ κίονες οὗτοι ἦσαν κεχωσμένοι ἐφ' ἱκανὸν τοῦ ὕψους αὐτῶν ὑπὸ τῶν τοῦ ναοῦ ἐρείπειων. Τὸ κτίσμα τοῦτο, κατὰ τινα τοῦ λαοῦ παράδοσιν ἀνῆκον εἰς μοναχὸν τινα τὸ περὶ δειγμα Συμεῶνος τοῦ Στυλίου' ζηλώσαντα, ἐκρημνίσθη ὑπὸ τῆς Ἀρχαιολογικῆς τῶν Ἀθηνῶν Ἱεραρίας, ἐπειδὴ περιελάμβανε μετὰ τὸν ὕψος αὐτοῦ καὶ μάρμαρα ἐξ ἄλλης χρήσεως εἰλημμένα καὶ ἠσχῆμιζεν, ἐπικαθήμενον, τοὺς ὠραίους τοῦ ναοῦ κίονας.

Τὴν σήμερον τὸ δυτικὸν τοῦ ναοῦ κατέχουσι δύο σεσαθρωμένα παραπήγματα, τὸ δὲ τέμενος αὐτοῦ διασχίζουσι δύο ὁδοὶ εἰς δύο ὄλως ἀντίθετα μέρη ἄγουσαι, ἡ μὲν εἰς τοὺς εὐθυμῖαν καὶ χάραν προκαλοῦντας παρὰ τὸν Ἰλισὸν κήπους, ἐπὶ τοῦ Β. τοίχου τοῦ κρητιδώματος κεχαραγμένη καὶ τὴν ΒΑ. αὐτοῦ γωνίαν τέμνουσα, ἡ δὲ εἰς τὸν τόπον τῶν κλαυθμῶν καὶ τῆς λύπης, ἀπὸ Β. πρὸς Ν. διασχίζουσα τὸν ναὸν καὶ πρὸς τὴν νέαν τοῦ Ἰλισοῦ γέφυραν καὶ τὴν ὁδὸν Ἀναπαύσεως διευθυνομένη, ἐκ τοῦ αὐτοῦ στελέχους σχιζόμεναι, ὡσεὶ δεικνύουσαι ἀμφοτέραι τὴν ἐν τῷ κόσμῳ ἀδιάσπαστον σύνδεσμον τῆς χάρας καὶ τῆς λύπης, τὴν ἐκ τοῦ αὐτοῦ κορμοῦ ἀναβλάστησιν τῆς εὐθυμίας καὶ τῶν γελῶτων, τῆς δυσθυμίας καὶ τῶν δαυρῶν.

Ἡ ἡμερῖα τοῦ μέρους ἐκείνου, ἔχοντος ἐξοχόν τι καὶ μυστηριώδες ἐν καιρῷ νυκτὸς σκοτεινῆς, ἐπιβλητικὴν δὲ καὶ χαρῆσαν παρουσιάζοντος εἰκόνα ὅταν ἡ σελήνη βίπτῃ ἐπ' αὐ-

1. Ὁ Συμεὼν, ἐν Κιλικίᾳ γεννηθεὶς, ἑκπονησάμενος τὴν Στυλίου, διότι ἀποσυρθεὶς ἐπὶ σὺλον ἠσκησεύσεν ἐκεῖ ἐπὶ 20 ἔτη, χωρὶς παντάπασιν νῆ καταθῆ ἑαυτὸν ἀπέβη δὲ τὸ 159 μ. Χ.

τοῦ τὰς ἀκτῖνάς τῆς, ταρασσεται συνήθως ὑπὸ τῶν σαλπισμάτων τῆς ἐκεῖ ἀσκουμένης φρουρᾶς τῶν Ἀθηνῶν ἢ ὑπὸ τῶν πενήμιον ἀσμάτων νεκρικῆς πομπῆς παρὰ τοὺς κίονας ἐκείνους καθ' ἑκάστην διερχομένης. Ἀλλὰ καὶ ἡ πρώτη τῆς Τεσσαρακοστῆς ἡμέρα, συνεχίζουσα τὰς διασκευάσεις τῶν πρὸ αὐτῆς, καλεῖ ἐκεῖ πάντας τοὺς κατὰ τὰς προηγουμένας ἡμέρας μασκαρευθέντας τε καὶ μὴ διὰ τοῦ γνωστοῦ τοῦ λαοῦ διατίχου:

Μασκαρῶδες καὶ πολιταὶ
οὕτως Κολώνης νὰρθεῖτε

εἰς διάχυσιν παρὰ τοὺς κύκλους τῶν φουστανελλοφόρων χορευτῶν, τῶν κατ' ἔθος ἐκεῖ, ἐπὶ τοῦ τοῦ ἐδάφους τοῦ ναοῦ καὶ τῶν πέριξ λόφων, συναθροισμένων καὶ εἰς τὰ νηστήσιμα μέγχις ἐσπέρας ἀσχολουμένων, καὶ τοιουτοτρόπως τὸ μέρος ἐνθα τὸ πάλαι οὐδεὶς εἰσῆρχετο, πληθὺς κατακλύζει παντοδαπῆ, ἀντὶ δὲ τῶν ἀγνῶν τότε καὶ καθαρῶν πρὸ τοῦ θωμοῦ τῆς ὑψίστης θεότητος προσερχομένων, οἱ εὐλαβεῖς Χριστιανοὶ ἐν κραυγῇ καὶ χορῷ, ἐν αὐλαῖς καὶ τυμπάνοις, κατὰρχονται τῆς μεγάλης νηστείας καὶ προετοιμασίας διὰ τὴν ἐβδόμηδα τῶν παθῶν τοῦ Κυρίου, θύοντες τῷ Πάτερ, ὑφ' οὗ εἰς συμπλοκάς ἀγόμενοι, ἥμισυ φιλόφρονας τὰς ἀπαλλαγὰς συνήθως ποιοῦνται.

Ἀλλὰ καὶ σχοινοβατῶν πασσάλους πολλὰς τὸ ἱερὸν ἐκεῖνο ἔδαφος ἔφερε, καὶ ἄλλων θεαμάτων παντοίων, νυκτὸς τε καὶ μεθ' ἡμέραν, μάρτυρες ἐγένοντο οἱ περιωθέντες ἐκεῖνοι κίονες, καὶ εἰς συναθροίσεις τοῦ πλήθους πρὸς ἀκρόασιν νεωτέρων ρητορικῶν ὁ εὐρύς χώρος τοῦ ναοῦ ἐχρησίμευσε, καὶ τίς οἶδεν ἔτι ὅποια καὶ ὅποια ἢ ὑποστῆ, ἂν μὴ εὐρεθῇ τις ὁ περιφράξων ὡς δεῖ τὸν τόπον ἐκεῖνον καὶ ἀπκλάζων τῶν κατ' ἡμέραν καταστροφῶν τῶν εὐκόλως ἀφανιζομένων μερῶν τοῦ περιβάλλοντος, ἐκτὸς δὲ τούτου καὶ τῶν κλαυθμῶν ὑφ' ὧν δὲν δύναται τις νὰ πλησιάσῃ καὶ σπουδάσῃ ὡς δεῖ τὰ πλεῖστα τοῦ περιβάλλοντος λείψανα.

PL. X. ΔΡΑΜΑΤΗΣ.

ΜΑΤΑΙΟ ΦΑΛΚΟΝΕ

(Ἔθνη Κορσικῶν.)

Ὁ ἐκ τοῦ Πορτο-βέκιο πρὸς τὰ ἐνδότερα τῆς νήσου μεταβαίνων ἀκολουθεῖ δὴν ἀνάπτυ, καὶ μετὰ τριῶν ὥρων πορεῖαν διὰ σκολιῶν ἀτραπῶν, φρασσόμενων ἐνιαχοῦ ὑπὸ μεγάλων θράχων, ἢ διὰ φαράγγων διατεταγμένων, φθάνει εἰς τὰ ἄκρα ἐνὸς μακρῆς ἐκτεινομένου ἐκεῖ εἶναι ἡ πατρὶς τῶν κήρσων ποιμένων καὶ τὸ κρησφύγετον παντὸς φυγοδίκου. Ὁ κορσικανὸς γεωργὸς, πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ κόπου τῆς σπορᾶς, πυρπολεῖ ἐκτασίῃ τινα δάσους, ἀδιαφορῶν ἂν ἡ πυρκαϊὰ ἐπεκταθῇ εἰς μαζίονα χῶρον, διότι ὡς ἂν ἔχει ἐβλαβήτητα ὅτι ἡ συγκομιδὴ ἔσται πλουσία, λιπανθείσης τῆς γῆς

διὰ τῆς τέφρας τῶν δένδρων, ἄτινα πρότερον ἔφερε ὁρισθέντων τῶν σταχίων (διότι καταλείπουσι τὸ ἄχυρον, οὐ τὴν συλλογὴν θεωροῦσιν ἐπίπονον), ἐκ τῶν ἐναπομεινασθῶν ἐν τῇ γῇ ἀβλαβῶν ριζῶν ἀναβλαστάνουσι κατὰ τὸ ἐπίον ἔαρ πυκνότεται παραφυάδες, αἰτίνες ἐντὺς ὀλίγων ἐτῶν φθάνουσιν εἰς ὕψος ἑπτὰ ἢ ὀκτώ ποδῶν. Τὰς τοιαύτας λόχμας ἀποκαλοῦσι *μακί* συνίστανται δ' αὐταὶ ἐν παντοειδῶν δένδρων καὶ δεινυλλίων εἰκῇ καὶ ἀναμῆς πεφυτευμένων. Ὁ ἄνθρωπος μόνον μετὰ τὸν πέλεκυν ἀνὰ χεῖρας κατορθοῖ νὰ διανοίξῃ δίοδον διὰ μέσου αὐτῶν, ὑπάχουσι δὲ καὶ *μακί* τοσοῦτω πυκνόβλαστα καὶ δασέα, ὥστε καὶ αὐτοὶ οἱ ἀγριοὶ κριοὶ ἀδυνατοῦσι νὰ εἰσχωρήσωσιν.

Ἄν ἐφόρευσε κανόν, μετὰβῆθι εἰς τὰς λόχμας τοῦ Πορτο-βέκιο καὶ τὰ ζήσης ἐν ἀσφαλείᾳ, ὅταν ἔχῃς σύντροφον καλὸν πυροβόλον, πυρίτιδα καὶ σφαίρας, καὶ φέρῃς τὸν ἀπαράιτητον μακρὸν ἔστυ, καὶ ὡς κάλυμμα καὶ ὡς στρώμα χραισμεύει εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα. Οἱ ποιμένες θά σοι πωλῶσι γάλα καὶ τυρὸν, καὶ οὐδένα θὰ διατρέχῃς κίνδυνον ἐκ τῆς δικαιοσύνης καὶ τῶν συγγενῶν τοῦ φονευθέντος, εἰ μὴ μόνον ὅταν ἢ ἀναγκάζῃσαι νὰ κατέλθῃς εἰς τὴν πόλιν ὡς ἀνασώσης τὰς προμηθείας σου.

Καθ' ἣν ἐποχὴν εὐρισκόμην ἐν Κορσικῇ, τῷ 1800, ὁ Ματαῖο Φαλκόνε κατόκει ἐν οἰκίᾳ τινὶ, ἡμίσειαν λεύγαν περίπου ἀπεχούσῃ τοῦ μακρῆς ἐκείνου. Σχετικῶς ὡς πρὸς τὸν τόπον ἦτο ἄνθρωπος λίαν εὐκατάστατος, ζῶν εὐγενῶς, δῆλον ὅτι μηδὲν ἐργαζόμενος, ἀλλὰ συντηρούμενος ἐκ τοῦ προϊόντος τῶν ποιμῶν του, ὡς νομάδες ποιμένες ἔθεσκον τῆδε κάκεισε ἐπὶ τῶν ὄρεων. Ὅταν εἶδον αὐτὸν, — δύο ἔτη μετὰ τὸ συμβῆν ὑπερ θὰ διηγήθῃ, — μοὶ ἐφάνη ἔχων ἡλικίαν πενήτηντα τὸ πολὺ ἐτῶν. Φαντάσθητε ἄνδρα ῥωμαλέον, ἀλλὰ μικρὸν τὸ ἀνάστημα, ἔχοντα οὐλὴν καὶ ὡς ἴασπιν μέλανα κόμην, βίνα ἀέτιον, λεπτὰ χεῖλη, μεγάλους καὶ ζωηροὺς ὀφθαλμοὺς καὶ χροῖμα μελαψόν. Ἦ περὶ τὴν σκοποβολίαν δεξιότης αὐτοῦ ἐβιωρεῖτο ἐιστακτὸς εἰς τὴν χώραν ἐκεῖνην ἥτις ἐρίθει καλῶν σκοπευτῶν. Οὕτω παραδείγματος χάριν, οὐδέποτε ὁ Ματαῖος ἐπυροβόλει κατ' ἀγρίου κριοῦ μετὰ βολίδα, ἀλλ' εἰς ἀπόστασιν ἑκατὸν εἰκοσι βημάτων ἐβλάβε διὰ σφαίρας τὸν κριὸν εἰς τὴν κεφαλὴν ἢ τὸν ὄμω, ὡς ἦθελεν. Ἐποιεῖτο δὲ χρῆσιν τοῦ ὕπλου ἐπίσης καλῶς τὴν νύκτα, ὡς καὶ τὴν ἡμέραν διηγούνται μάλιστα περὶ αὐτοῦ ὅτι ἐπετηδεύετο καὶ εἰς τὸν ἀκόλουθον τρόπον τῆς σκοποβολίας, ἢ δ' ἐπιτηδείτης αὕτη εἰς πάντα μὴ ἐπισκεφθέντα τὴν Κορσικὴν θὰ φανῇ ἴσως ἀπίστευτος: εἰς ἀπόστασιν ὀγδοήκοντα βημάτων ἐτοποθέτου τὴν νύκτα ἀνυμμένον κηρίον ὅπισθεν διαφανοῦς τεμαχίου χάρτου, μόλις ἔχοντος μέγεθος τρυβλίου ἑσκόπευε, καὶ ἀφ' οὗ

ἐσβέννουν τὸ κηρίον, μετὰ παρέλευσιν ἐνὸς λεπτοῦ, ἐν μέσῳ παχυλωτάτου σκότους ἐπυροβόλει καὶ πυροβολῶν τετρακίς μόλις ἀπαξ ἀπετύχχανε.

Τοιαύτην ἔχων ἀξίαν, ὁ Ματαῖο Φαλκόνε ταχέως ἐκτήσατο μεγάλην φήμην καὶ ὑπόληψιν. Ἰδιωρεῖτο ἄριστος φίλος καὶ ἐχθρὸς ἐπικίνδυνος ἄλλως δὲ περιποιητικὸς ὧν καὶ φιλελεύμων, ἔζη ἐν εἰρήνῃ μετὰ πάντων ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τοῦ Πορτο-βέκιο. Διηγούντο ὅμως περὶ αὐτοῦ ὅτι ἐν Κόρτε, ἐνθα ἐνυμφεῖθη, ἀπὸ ἀλλότῃ λίαν προδοτικῶς ἀντιπάλου, ὅστις ἐνομίζετο ἐπίφρονος... τοῦλάχιστον ἀπεδίδοτο εἰς τὸν Ματαῖο πυροβολισμὸς τις κατὰ τοῦ ἀντιζήλου ἐκείνου, ἐν ᾧ ἐξυρίζετο ἀπέναντι κατόπτρου ἐξηρημένου ἐκ τοῦ παραθύρου του. Οἰκονομηθείσης τῆς ὑποθέσεως ταύτης, ὁ Ματαῖο ἐνυμφεῖθη. Ἦ σύζυγός του Ρουσσέππα ἐγέννησεν αὐτῷ κατ' ἀρχῆς μὲν τρεῖς θυγατέρας (ὑπερ τὸν ἀπὸ ἡλιπίς) καὶ εἴτα τέλος ἓνα υἱόν, ἐν ἀνόμασε Φορτουάτον. Ἦτο οὗτος ἡ ἐλπίς τῆς οἰκογενείας, ὁ κληρονόμος τοῦ ὀνόματος. Ἐπειδὴ δ' αἱ θυγατέρες του ἐκαλοῦσανδρέθησαν, ὁ πατὴρ ἠδύνατο ἐν ἀνάγκῃ νὰ βασίζηται καὶ εἰς τὴν συνδρομὴν τῶν ἐγγυερῶν καὶ τῶν σκυπέτων τῶν γαμβρῶν του. Ὁ υἱὸς του ἦν μόλις δεκαῆτης καὶ πολλὰς παρείχεν ἐλπίδας.

Φθινοπωρινὴν τινα ἡμέραν, ὁ Ματαῖο μετὰ τῆς συζύγου του ἐξήλθον ἐνωρὶς τῆς οἰκίας, μεταβαίνοντες νὰ ἴδωσιν ἐν τῶν ποιμῶν τῶν, σταλίζον ἐν τινὶ ἀνοικτῷ χώρῳ τοῦ μακρῆ. Ὁ μικρὸς φορτουάτος ἦθελε νὰ τοὺς συνοδεύσῃ, ἀλλὰ τὸ μέρος ἐκεῖνο ἀπέειχε πολὺ, καὶ ἔπειτα ἔπρεπε νὰ μείνῃ εἰς νὰ φυλάττῃ τὴν οἰκίαν ὁ πατὴρ λοιπὸν ἠρηθῆ ἢ ἴδωμεν κατόπι πόσον ἀκριβῶς τῷ ἐστοίχισεν ἡ ἔρησις αὐτοῦ.

Ἐἶχον παρέλθει πολλὰ ὥρα ἀφ' ἧς ἀνεχώρησαν οἱ γονεῖς του, καὶ ὁ μικρὸς φορτουάτος ἠλιάζετο νοχελῶς ἐξηπλωμένος, θεωρῶν τὰ κυανᾶ ἔρη καὶ συλλογίζόμενος ὅτι τὴν προσεχῆ Κυριακὴν θὰ μεταβῇ εἰς τὴν πόλιν νὰ συμφάγῃ μετὰ τοῦ θεῖου του τοῦ δεκανέως, ὅταν ἐξαίφνης πυροβολισμὸς τις διέκοψεν ἀποτόμως τὰς σκέψεις του. Ἦγέρθη καὶ ἐστράφη πρὸς τὸ μέρος τῆς παιδιᾶς, ὅπου ἐν ἡκούσῃ ὁ κρότος. Τοῦτον ἐπηκολούθησαν ἕτεροι πυροβολισμοί, ἀφαιροί, καὶ θαυμάσιον πλησιέστερον ἀκούόμενοι. Τέλος εἰς τὴν ἀτραπὸν, ἥτις ἔφερον ἀπὸ τῆς παιδιᾶς εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Ματαῖο, ἐφάνη ἄνθρωπὸς τις, γενειοφόρος, ῥακένδυτος, ἐπὶ κεφαλῆς ἔχων τὸν εἰς δὲν ἀπολήγοντα σκούφον τῶν ὄρειων τετραμακτισμένους οὗτος διὰ σφαίρας εἰς τὴν μηρὸν, ἐσύρετο ἐπιπόνηος, στηρίζόμενος εἰς τὸ πυροβόλον του.

Ἦτο εἰς φυγοδίκος, ὅστις, μεταβαίνων νύκτωρ ὅπως ἀγοράσῃ πυρίτιδα εἰς τὴν πόλιν, ἐνέπεσεν εἰς ἐνδερὰν κορσικανῶν εὐζώνων. Μετὰ

γενναίαν άμυναν κατόρθωσε να υποχωρήσει, κατά πόδας διακόμενος, πυροβολών από των βράχων κατά των δικαίων του.

Ἐπλησίασε τὸν Φορτουνατόν και τῷ εἶπεν :
«Ἰβσαι υἱὸς τοῦ Ματαῖο Φαλιόνε ;

— Ναί.

— Ἐγὼ εἶμαι ὁ Γιαννέτος Σανπιέρρο. Μὲ κυνηγοῦν οἱ κίτρινογιακάδες· κρύψε με γιατί δὲν ἠμπορῶ νὰ πάγω παραπέρα.

— Καί τί θά εἶπῃ ὁ πατέρας μου ἐάν σέ κρύψω χωρὶς τὴν ἄδειάν του ;

— Θά εἶπῃ πῶς ἔκαμες καλά.

— Δὲν τὸ ξέρω.

— Κρύψε με γρήγορα ! Ἐρχονται.

— Περίμενε νὰ ἔλθῃ ὁ πατέρας μου.

— Νὰ περιμένω! Κατάρτα ! Θά φθάσουν ἐδῶ εἰς πέντε λεπτά. Ἐμπρός, κρύψε με ἢ σὲ σκότωση !»

Ἐφορτουνατός ἕως τῷ ἀπεκρίνατο μετὰ μεγίστης ἀταραξίας :

«Τὸ τουφέκι σου εἶναι ἄδειο, και δὲν ἔχεις κινένα φυσέκι εἰς τὴν παλάσα σου.

— Ἐγὼ ὅμως τὸ στυλέτο μου.

— Ναί, ἀλλὰ δὲν μπορεῖς νὰ τρέξῃς ἄν κ' ἐμέ.»

Καί δι' ἐνὸς ἄλματος ἀπεμακρύνθη.

«Δὲν εἶσαι παιδί τοῦ Ματαῖο Φαλιόνε ! Θά μ' ἀφίρῃς λοιπὸν νὰ με συλλάβουν ἐμπροστὰ ἔς τὸ σπίτι σου ;»

Τὸ παιδίον ἐράνη συγκινηθὲν.

«Τί μου δίνεις νὰ σε κρύψω ;» ἠρώτησε πλησιάζων.»

Ἐφυγόντος ἠρεύνησεν εἰς δερμάτινον θυλάκιον, κρεμάμενον ἐν τῆς ζώνης του, και ἐξήγαγεν ἕν πεντόφραγκον, ὅπερ ἐφύλαττε βεβαίως διὰ ν' ἀγοράσῃ πυρίτιδα. Βλέπων τὸ ἀργυροῦν νόμισμα, ὁ Φορτουνατός ἐμειδίασε, τὸ ἤσπασε και εἶπεν εἰς τὸν Γιαννέτον· «Μὴ φοβάσαι καθόλου.»

Καί πόρρωτα ἤνοιξε μεγάλην ὀπήν εἰς τινὰ σαρὸν ξηροῦ χόρτου πλησίον τῆς οἰκίας. Ἐο Γιαννέτος ἐχώθη εἰς αὐτήν και τὸ παιδίον τὴν ἐκάλυψεν ἐπιμελῶς εἰς τρόπον ὥστε ἀφίνετο μὲν μέρος διὰ νὰ αναπνέῃ, ἀλλ' οὐδεὶς ἠδύνατό ποτε νὰ υποπτεύσῃ ὅτι ἦτο ἐκεῖ κεκρυμμένος ἄνθρωπος. Ὅπως δ' ἔτι μᾶλλον ἐξασφαλίσῃ τὴν κρύπτην, μετ' ἀγχινοίας ἀγρίου, ἔτρεξε και συνέλαβε μίαν γαλῆν μετὰ τῶν νεογνῶν αὐτῆς και τὰ ἔθηκεν ἐπὶ τοῦ χόρτου, ἔπως πᾶς ὁ βλέπων νομίζῃ ὅτι πρὸ πολλοῦ δὲν ἀνεκινήθη· εἶτα δὲ ἰδὼν ἰχνη αἵματος ἐπὶ τῆς εἰς τὴν οἰκίαν ἀγούσης ἀτραποῦ, τὰ ἐκάλυψε με χῶμα, και τούτου γενομένου, ὁ Φορτουνατός ἐπανῆλθε και κατεκλίθη εἰς τὸν ἥλιον, ἀτάραχος ὄλιος.

Μετὰ παρέλευσιν ὀλίγων λεπτῶν, ἐξ ἄνδρες φέροντες βαθείας καστανάς στολάς με κίτρινα περιλαίμια και ὀδηγούμενοι ὑφ' ἐνὸς ἀνθυπα-

πιστοῦ, ἔστησαν πρὸ τῆς θύρας τοῦ Ματαῖο. Ἐο ἀνθυπαπιστῆς ἐκείνος ἦν μακρινὸς συγγενὴς τοῦ Φαλιόνε και ἐκαλεῖτο Τιόδωρος Γάμπα· ἀνὴρ ἐνεργητικὸς, ἐμπνέων τρόπον εἰς τοὺς φυγοδικούς, ὧν πολλοὺς εἶχε συλλάβει.

«Καλ' ἡμέρα, μικρὲ μου ἐξάδελφε, εἶπε πλησιάζων τὸν Φορτουνατόν, πόσον ἐμεγάλωσες ! Μήπως εἶδες αὐτὴν τὴν στιγμὴν νὰ περάσῃ ἀπὸ ἔδῳ ἕνας ἄνθρωπος ;

— Ὡ ! δὲν ἐμεγάλωσα ἀκόμη ἄν και λόγου σου, ἀπήντησεν ὁ μικρὸς, μετὰ προσπεποιημένου εὐήλου τρόπου.

— Θά μεγαλώσῃς και σὺ. Ἀλλὰ δὲν εἶδες νὰ περάσῃ ἀπὸ ἐδῶ ἕνας ἄνθρωπος ;

— Ἄν εἶδα νὰ περάσῃ κινεῖς ;

— Ναί, ἕνας ἄνθρωπος με ξημυτὸν σκούφο ἀπὸ γιδοτόμαρο και με ἔνδυμα με κόκκινα και κίτρινα κεντήματα.

— Ἐνας ἄνθρωπος με ξημυτὸ σκούφο και με ἔνδυμα με κόκκινα και κίτρινα κεντήματα ;

— Ναί, ἀποκρίσθη γρήγορα και μὴ ἐπαναλαμβάνῃς τὰς ἐρωτήσεις μου !

— Σήμερα τὸ πρῶτ' ἐπέρασσε ἔμπροστὰ ἀπὸ τῆς θύρας καὶ ὁ παπᾶς καθόλου εἰς τὸ λόγιόν του· με ἐρώτησε τί κάνει ὁ πατέρας μου, και ἐγὼ τοῦ εἶπα . . .

— Ἄ, κατεργάρα, μὸς κάνει ; τὴν μισοκακόμοιρο ! Ἠέξ μου ἀπὸ ποῦ πέρασεν ὁ Γιαννέτος, γιατί αὐτὸν ζητοῦμε και εἶμαι βέβαιος ὅτι πᾶρε αὐτὸ τὸ μονοπάτι.

— Ποιὸς ξέρει ;

— Ποιὸς ξέρει ; Ἐγὼ ξέρω ὅτι σὺ τὴν εἶδες.

— Καί μπορεῖ νὰ βλέπῃ κανεὶς ὅσους περνοῦν, ὅταν κοιμᾶται ;

— Δὲν ἐκοιμάσο, μοσχομάγκ' οἱ τουφεκισμοὶ σὲ ἐξόπνισαν.

— Καί ὀαρρεῖς τάχα πῶς τὰ τουφέκια σας βροντοῦν πολὺ ; Τὸ σκυπέτο τοῦ πατέρα μου βροντᾷ δυνατότερα.

— Νὰ σε πᾶρῃ ὁ διάβολος, κάθαρμα ! Εἶμαι βέβαιος ὅτι εἶδες τὸν Γιαννέτο, ἕως μάλιστα και τὸν ἔκρυψες. Ἐμπρός, παιδιὰ, ἐμπήτα ἔς τὸ σπίτι, και ἰδῆτε μήπως ὁ ἄνθρωπός μας εἶναι μέσα. Ἐπεριπατοῦσε μετὰ τὸ ἕνα πόδι και ὁ ἄθλιος ἔχει ἀρκετὸ μυαλὸ, και δὲν θά ἐδοκίμασε νὰ φθάσῃ κουτσοπόδι ἔς τὸ μακί. Ἐπειτα τὰ αἵματα τελειοῦν ἐδῶ.

— Καί τί θά εἶπῃ ὁ μπαμπᾶς, ἠρώτησε σαρκαστικῶς μειδιῶν ὁ Φορτουνατός, τί θά εἶπῃ ἅμα μᾶθῃ πῶς χωρὶς τὴν ἄδειάν του ἐμπήκαν ἔς τὸ σπίτι του ;

— Βρωμόπαιδο ! εἶπεν ὁ ἀνθυπαπιστῆς Γάμπα, συλλαμβάνων αὐτὸν ἐκ τοῦ ὄπιου. Ἐξέρεις ὅτι εἰς ἐμένα στέκεται νὰ σε κάμω νὰ λλάξῃς σκοπὸ ; Ἴσως ὅταν βάλω νὰ σου δώσουν κάμμια εἰκοσαριὰ διπλαριαῖς ὀνάναγκασθῆς νὰ ὀμιλήσῃς.»

Ἀλλ' ὁ Φορτουνατός ἐξηκολούθει νὰ μειδιᾷ σαρκαστικῶς.

«Τὸν πατέρα μου τὸν λένε Ματαῖο Φαλιόνε ! εἶπε μετ' ἐμφάσεως.

— Ἐξέρεις, κατεργάρα, ὅτι ἠμπορῶ νὰ σε πάγω δεμῆνον εἰς Κόρνε ἢ εἰς τὴν Βάστια ; . . . θά σε βάλω νὰ κοιμηθῆς εἰς τὴ φυλακὴ κατάχαμα, με σίδερα, και θά εἶπῶ νὰ σε κόψουν, ἂν δὲν μαρτυρήσῃς ποῦ εἶναι ὁ Γιαννέτος Σανπιέρρο.»

Τὸ παιδίον ἀνεκάγχασεν, ἀκούσων τὴν γελοῖαν ἀπειλήν. Ἐπανέλαβε, «Τὸν πατέρα μου τὸν λένε Ματαῖο Φαλιόνε.

— Κύριε ἀνθυπαπιστᾶ, εἶπέ τις τῶν εὐζώνων ταπεινῆ τῆ φωνῆ, δὲν πρέπει νὰ τὰ χαλάσωμεν με τὸν Ματαῖο Φαλιόνε.»

Ἐο ἀμνηχανία τοῦ Γάμπα ἦν πρόδηλος· συνωμίλησε ταπεινῆ τῆ φωνῆ μετὰ τῶν στρατιωτῶν οἵτινες ἠεύνησαν ἐν τῆ οἰκίᾳ. Ἐο ἐργασία τῶν δὲν ἦτο δύσκολος, διότι ἡ καλύβη κορσικανοῦ ἐν μόνον ἔχει τετράγωνον δωμάτιον· τὰ σκεῦα αὐτῆς συνίστανται εἰς μίαν τράπεζαν, ἐπέχουσαν τόπον και κλινῆς, εἰς τινὰ κιβώτια, εἰς θηρευτικὰ ἐργαλεῖα και μαγειρικὰ σκεῦα. Ἐν τῷ μεταξύ ὁ μικρὸς Φορτουνατός ἐθώπευε τὴν γαλῆν και ἐφαίνετο χαίρεσκων ἐπὶ τῆ στενοχωρίᾳ τῶν εὐζώνων και τοῦ ἐξάδελφου του.

Ἐἰς στρατιωτικῆς ἐπλησίασεν εἰς τὸν σαρὸν τοῦ χόρτου, εἶδε τὴν γαλῆν και ἐπληξε τὸν σαρὸν διὰ τῆς λάγλης του, ἀλλ' ἀμελῶς και ὑψὸν τοὺς ὄμους, ὡς εἰ κατενέει τὸ γελοῖον τῆς τοιαύτης προσφάξεως. Οὐδὲν ἐκινήθη, ἡ δὲ φυσιογνωμία τοῦ παιδὸς οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην προέδωκε συγκίνησιν.

Ἐο ἀνθυπαπιστῆς και τὸ μετ' αὐτοῦ ἀπόσπασμα ἠπάρουν περὶ τοῦ πρακτέου ἠρχισαν μάλιστα και νὰ στρέψωσι τὰ βλέμματά των πρὸς τὸ μέρος τῆς παιδιάδας, ὡς εἰ ἔχοντες τὴν διάθεσιν νὰ ἐπιστρέψωσιν ὀπὸθεν ἠλθόν, ὅταν ὁ ἀρχηγὸς αὐτῶν, πεισθεὶς ὅτι οὐδεμίαν ἐντύπωσιν προδίδουν αἱ ἀπειλαὶ εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Φαλιόνε, ἠθέλησε και τελευταίαν νὰ ποιήσῃ ἀπόπειραν και νὰ δοκιμήσῃ ἂν συντελεστικώτερα ἦσαν αἱ ὑποσχέσεις και οἱ μειλίχιοι τρόποι.

«Μικρὲ ἐξάδελφε, εἶπε, πολὺ ἔξυπνος κατεργάρας μὸς φαίνεσαι ! Θά προδύσης πολὺ· ἀλλὰ κακὸ παιγνίδι παίζεις μαζί μου· και ἂν δὲν ἐφοβήμην μὴ λυπήσω τὸν ἐξάδελφόν μου Ματαῖο, ὁ διάβολος νὰ με πᾶρῃ ἂν δὲν σε συνελάμβανα ;

— Μπᾶ !

— Ἀλλ' ἔταν ἐπιστρέψῃ ὁ ἐξάδελφός μου, θά τοῦ εἶπῶ τὴν ὑπόθεσιν· και πρὸς τιμωρίαν διὰ τὰ ψεύματα σου θά σου δώσῃ ξόλο, ποῦ νὰ τὸ ἐνθυμῆσαι γιὰ πάντα !

— Νὰ ἰδοῦμε.

— Θά ἰδῆς . . . Ἀλλ' ἔλα . . . φέρσου καλά και θά σου δώσω κᾶτι τί.

— Καί ἐγὼ, ἐξάδελφε μου, θά σου δώσω μίαν συμβουλὴν· ἂν ἀργήσῃς περισσότερο, ὁ Γιαννέτος θά φθάσῃ εἰς τὸ μακί και τότε καλὸ ξημέρωμα ! Ὅχι σὺ, ἀλλὰ δὲν ξέρω ποιὸς δὲν θά ἠμπορέσῃ νὰ τον πιάσῃ.»

Ἐο ἀνθυπαπιστῆς ἐξήγαγε τοῦ κώλπου του χρυσοῦν ὀρολόγιον, ὅπερ ἤξιζεν ἐξ ἄλλου περὶ τοῦ καὶ παρατηρήσας ὅτι μάλῃς τὸ εἶδεν ὁ μικρὸς Φορτουνατός και ἀπήστραψεν οἱ ὀφθαλμοί του, τῷ εἶπε κρατῶν τὸ ὀρολόγιον ἐκ τοῦ ἄκρου τῆς χαλυβδίνης ἀλύσεώς του·

«Μιτριμπαντάκο ! σοῦ ἀρέσει νὰ ἔχῃς και σὺ ἕν ὀρολόγι ἄν κ' αὐτὸ νὰ κρέμεται ἀπὸ τὸν λαιμόν σου και νὰ περιπατῆς εἰς τοὺς δρόμους τοῦ Πορτο-ἑσπικιο κορδωμένους ἄν παγγῶνι· θά σε βρωτῶν πολλοὶ, τί ὄρα κάμνετε ; και σὺ θά τους λές· Κουττάξτε τὸ ὀρολόγι μου.

— Ὅταν μεγαλώσω, ὁ θεός μου ὁ δεκανέας θά μου δώσῃ κ' ἐμένα ἕνα ὀρολόγι.

— Ναί, ἀλλὰ τὸ παιδί τοῦ θεοῦ σου ἔχει ἀπὸ τὰ τώρα . . . ὅχι ἕως τόσον ὀραῖον ὡς αὐτό . . . και ἐν τούτοις εἶναι μικρότερος ἀπὸ σέ.»

Τὸ παιδίον ἐστέναξε.

«Λοιπὸν, τὸ θεῖος αὐτὸ τὸ ὀρολόγι, μικρὲ ἐξάδελφε ;»

Ἐο Φορτουνατός ἐκύτταξεν ὑπόθερα τὸ ὀρολόγιον, ὀμοιάζων πρὸς γάτον εἰς ἕν προσφέρουσιν βροῖθα. Κατανοῶν ὅτι τὸν περιπαίζουσι, δὲν τολμᾷ νὰ πλώσῃ τοὺς ὀνοχᾶς του, και ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἀποτρέπει τοὺς ὀφθαλμούς ὅπως μὴ κινδυνεύσῃ νὰ ἐνδώσῃ εἰς τὴν πειρασμόν· ἀλλ' ἐξακολουθεῖ διηνεκῶς λείγων τὰ χεῖλη, και φαίνεται ὡσεὶ λέγων εἰς τὸν κύριόν του : Πόσον σκληρὸς εἶναι ὁ ἀστεισμός σου !

Ἀλλ' ὁ ἀνθυπαπιστῆς ἐφαίνετο μετὰ τὰ σωστά του προσφῆρων τὸ ὀρολόγιον. Ἐο Φορτουνατός δὲν ἔτεινε τὴν χεῖρα, ἀλλὰ μετὰ μικροῦ μειδιᾶματος τῷ εἶπε :

«Διατί νὰ με ἀναγελᾷς ἔτσι ;

— Μὰ τὸν θεόν ! καθόλου δὲν σ' ἀναγελῶ. Εἶπέ μου μονάχα ποῦ εἶναι ὁ Γιαννέτος, και τὸ ὀρολόγι αὐτὸ εἶναι ἰδικό σου.»

Τὸ Φορτουνατόν ἐξέφραγε μειδιᾶμα, ἀμφιβολίαν και ἀπιστίαν ἐμφαίνων· και προσηλθὼν τοὺς μέλανας ὀφθαλμούς του εἰς τοὺς τοῦ ἀνθυπαπιστοῦ προσεπάθει ἐκ τῆς ἐκφράσεως αὐτῶν νὰ κρίνῃ ὀποιαν πίστιν ἔπρεπε νὰ παράσῃ εἰς τοὺς λόγους του.

«Νὰ μὴν ἦμαι ἀξιωματικὸς, ἀνεφώνησεν ὁ ἀνθυπαπιστῆς, ἐάν δὲν σοῦ δώσω τὸ ὀρολόγιον με αὐτὴν τὴν συμφωνίαν. Τὰ παιδιὰ ἐδῶ εἶναι μάρτυρες, και ἐγὼ τὸν λόγον μου δὲν τὸν παίρνω πίσω.»

Καί ταῦτα λέγων ἐπλησίαζε βαθυμυθὸν τὸ ὀρολόγιον, τόσον ὥστε σχεδὸν ἔψαυε πλέον τὴν

παρείαν του παιδός. Ἐπὶ τῆς φυσιογνωμίας τούτου ἀπετυπούτο ἡ ἐνδύμυχος πάλῃ τῶν αἰσθημάτων τῆς ἀπληστίας καὶ τοῦ πρὸς τὴν ξενίαν σεβασμοῦ. Τὸ στῆθος του ἐπάλλετο σφοδρῶς, καὶ ἐνόμιζέ τις ὅτι ἀπεπνίγεται. Ἐν τούτοις τὸ ὄρολόγιον ἐκινεῖτο, ἐστρέφετο, καὶ ἀποτε ἤγγιζε τὸ πρόσωπόν του. Τέλος μικρὸν κατὰ μικρὸν ἡ δεξιὰ του χεῖρ ὑψώθη πρὸς τὸ ὄρολόγιον· ἐψύχασεν αὐτὸ διὰ τῶν ἀκρων δακτύλων, ὀλόκληρον δὲ τὸ βῆρας αὐτοῦ ἔπεσεν ἐπὶ τῆς χειρὸς του, ἀλλ' ὁ ἀνθυπασπιστὴς ἐκράτει πάντοτε τὴν χαλυβδίνην ἄλυσιν... Ἡ πλάξ αὐτοῦ ἦτο γλαυκῆ, τὸ δὲ κέλυφος στιλπνότατον· ἀντανακλῶν τὰς ἥλιακὰς ἀκτῖνας ἐφαίνετο ἀπαστράπτων... Ἦτο δεινότητος ὁ πειρασμός.

Ὁ Φορτουναῖος ἤγειρεν ἐπίσης καὶ τὴν ἀριστερὰν χεῖρα καὶ διὰ τοῦ ἀντιχειροῦ ὑπεράνω τοῦ ὤμου ἔδειξε τὸν χόρτον, ἐφ' οὗ ἐστηρίζετο. Ὁ ἀνθυπασπιστὴς κατενόησε πάραυτα τὴν χειρονομίαν καὶ ἀφῆκεν τὴν ἄκραν τῆς ἀλύσεως. Ὁ Φορτουναῖος ἦτο μόνος κύριος τοῦ ὄρολόγιου. Ἡγέρθη μετ' εὐκρινείας κεράδος, καὶ ἀπεμακρόνη δέκα βήματα τοῦ χόρτου, ὑπερὸς αἱ εὐζῶνοι ἤρχισαν ἀμέσως ἀνακινουῦντες.

Δὲν ἐβράδυναν νὰ ἴδωσι τὸν σωρὸν ταρασσόμενον καὶ ἀνθρώσκοντα ἐν τούτου αἱματόφυρτον ἄνδρα, κρατοῦντα ἐγγχειρίδιον· ἀλλ' ἀποψύγιστος τῆς πληγῆς αὐτοῦ δὲν ἠδυνήθη νὰ σταθῇ ἄριστος καὶ ἔπεσε. Ὁ ἀνθυπασπιστὴς ὤρμησε κατ' αὐτοῦ καὶ τῷ ἀπέσπασε τὸ στυλεῖον· ἀμέσως δὲ, καὶ τοι δεινῶς ἀνδιστάμενον, τὸν ἔδεσαν στερεὰ.

Ὁ Γιαννέτος κατακεκλιμένος χαμαὶ καὶ δεδεμένος ἐστράφη πρὸς τὸν Φορτουναῖον ὅστις εἶχε πλησιάσει. «... παιδί!» τῷ εἶπε μετὰ περιφρονητικῆς μᾶλλον ἢ ὀργῆς. Τὸ παιδίον τῷ ἔρριψε τὸ ἀργυροῦν νόμισμα, ὑπερὸς παρ' αὐτοῦ εἶχε λάθει, συναισθανόμενον ὅτι παρ' ἀξίαν θὰ το κατεῖχεν ἐπιπλέον· ἀλλ' ὁ φυγόδικος οὐδὲ κἂν προσέσχεν εἰς τούτο, μετὰ παλλῆς δ' ἀταξίας εἶπεν ἀποταθεὶς πρὸς τὸν ἀξιωματικόν· «Ἀγαπητὲ Γάμπα, δὲν ἔμπορὸν νὰ βαδίσω· θάναγκασθῆτε νὰ με μετακομίσητε εἰς τὴν πόλιν.

— Τώρα πρὸ ὀλίγου ἔτρεχε; ὡς κατσίκι, εἶπεν ὁ σκληρὸς νικητῆς. Μείνε ἤσυχος καὶ εἴμαι τόσον εὐχαριστημένος ὅπου σὲ συνέλαβα ὥστε καὶ ἐγὼ ὁ ἴδιος ἐν ἀνάγκῃ ἔμπορὸν νὰ σε πάρω εἰς τοὺς ὄμους μου μίαν ὥραν δρόμον, χωρὶς νὰ κουρασθῶ. Ἐπειτα, σύντροφε, θὰ σου κατασκευάσωμεν φορεῖον μὲ κλαρινὰ καὶ τὴν καππότη σου, καὶ εἰς τὴν ἔπαυλιν τοῦ Κρέσπαι θὰ εὐρωμεν ἄλογα.

— Καλὰ, εἶπεν ὁ δεσμώτης, νὰ βάλετε ὅμως καὶ ὀλίγον ἄχυρον εἰς τὸ φορεῖον, διὰ νὰ ἦμαι καλλίτερα.»

Ἐν ᾧ οἱ εὐζῶνοι κατεγίνοντο ἄλλοι μὲν νὰ κατασκευάσωσιν εἶδος φορεῖου διὰ κλάδων καστάνεας, ἄλλοι δὲ εἰς τὸ νὰ περιποιηθῶσι τὰς πληγὰς τοῦ Γιαννέτου, ἐπεφάνησαν εἰς τὴν καμπὴν τῆς εἰς τὸ μακρὸν ἀγούσης ἀτραποῦ ὁ Ματαῖο Φαλκόνε καὶ ἡ σύζυγός του. Ἡ γυνὴ ἐβάδιζε κύπτουσα ὑπὸ τὸ βῆρας μεγάλου σάκου πλήρους καστάνων, ὁ δὲ σύζυγός της προεχώρει ὑπεροπτικῶς κρατῶν ἐν ὕπλῳ εἰς τὴν χεῖρα καὶ ἕτερον ἔχων κρεμασμένον ἐξ ἱμάντος εἰς τὸν ὄμῶν του· διότι εἶναι ἀναξιοπρεπὲς εἰς ἄνδρα νὰ φέρῃ ἄλλο βῆρας ἐκτὸς τῶν ὕπλων του.

Ἡ πρώτη σκέψις τοῦ Ματαῖο ἰδόντος τοὺς στρατιώτας ἦτο ὅτι ἤλθον νὰ τον συλλάβωσιν. Ἄλλὰ πόθεν ἡ ἰδέα αὕτη; Μήπως ὁ Ματαῖο εἶχε λογαριασμοὺς μετὰ τῆς δικαιοσύνης; Ὅχι, ἔχαιρε μάλιστα ἀγαθὴν ὑπόληψιν· ἦτο, τὸ δὴ λεγόμενον, εὐνοήλιμος ἰδιώτης· ἀλλ' ἦτο κορσικανὸς καὶ ὀρεινός, καὶ δὲν ὑπάρχει κορσικανὸς ὀρεινός, ὅστις ἐρευνῶν ἐπιμελῶς τὴν μνήμην του νὰ μὴ δύναται νὰ νείσῃ παραπτώματα τινα, οἷον πυροβολισμοὺς καὶ μαχαιρώματα καὶ ἕτερα παραπλήσια μηδαμινὰ πράγματα. Ὁ Ματαῖο πλέον παντὸς ἄλλου εἶχε καθαρὰν τὴν συνείδησιν, διότι πρὸ δεκαετίας καὶ πλέον δὲν εἶχε διευθύνει τὸ πυροβόλον αὐτοῦ κατ' ἀνθρώπου· ἀλλ' ἦτο συνετὸς καὶ ἔστη εἰς θέσιν ἀμύνης ὅπως ὑπερασπισθῆ ἑαυτὸν ἐν ἀνάγκῃ.

«Γυναίκα, εἶπεν εἰς τὴν Γιουσέππα, βάλε κάτω τὸ σακκὶ καὶ ἔσο ἔτοιμη.» Ἐκείνη ὑπήκουσε παραχρῆμα. Τῇ ἔδωκε τὸ πυροβόλον ὑπερ' εἶχε κρεμασμένον εἰς τὸν ὄμῳ, ὅπως μὴ τὸν ἐνοχλῆ, ἠτοίμασε τὸ ἕτερον καὶ κατευθύνθη βραδυπορῶν πρὸς τὴν οἰκίαν του, καλυπτόμενος πάντοτε ὑπισθὲν τῶν ἐν τῇ οἰκίᾳ δένδρων καὶ ἔτοιμος εἰς τὸ ἐλάχιστον ἐχθρικὸν κίνημα νὰ κρυθῇ ὀπισθεν παχέος τινὸς κορμοῦ δένδρου, ὅπουθεν ἠδύνατο νὰ πυροβολῇ βίωσιν ἠσφαλισμένος. Ἡ σύζυγός της ἐβάδιζεν ἐπὶ τὰ ἴχνη του φέρουσα τὸ ἕτερον πυροβόλον καὶ τὸ σακκίδιον τῶν πολεμοφοδίων, διότι τῷ χρέος πάσης καλῆς οἰκοδεσποίνης ἐν περιπτώσει μάχης εἶναι νὰ γεμίζῃ τὰ ὕπλα τοῦ ἀνδρός της.

Ἀφ' ἑτέρου ὁ ἀνθυπασπιστὴς εὐρίσκετο εἰς μεγάλην ἀμνηγίαν, βλέπων τὸν Ματαῖο προχωροῦντα οὕτω, μὲ βήματα μεμετρημένα, μὲ προτεταμένον τὸ ὄπλον καὶ τὸν δάκτυλον ἐπὶ τοῦ σκανδάλου. «Ἐὰν κατὰ τύχην, ἐσκέπτετο, ὁ Ματαῖο ἦτο συγγενὴς τοῦ Γιαννέτου, ἢ ἐὰν ἦτο φίλος του, καὶ ἤθελε νὰ τον ὑπερασπισθῆ, αἱ σφαῖραι τῶν δύο ὕπλων του θὰ ἤρχοντο εἰς δύο ἐξ ἡμῶν ἀλάνθαστα· καὶ ἂν ἐσπράδευε ἐμεῖ, ἂν καὶ συγγενῆ...»

Ἐν τῇ ἀμνηγίᾳ ταύτῃ διατελόν, πρόεβρινε νὰ προσεγγίσῃ εὐτόλμως· προσεχώρησε λοιπὸν μόνος πρὸς τὸν Ματαῖο, ἵνα τῷ διηγηθῆ τὴν ὑπόθεσιν, προσερχόμενος ὡς πρὸς ἀρχαῖον γινώ-

ριμον. Ἄλλὰ τὸ βραχὺ διάστημα τὸ χωρίζον αὐτὸν ἀπὸ τοῦ Ματαῖο τῷ ἐφάνη τεραστίως μακρόν.

«Ἐ! παλαιὲ μου σύντροφε! τῷ ἐραύγασε, τί κάμνεις, παλληκαρᾶ μου; Εἶμαι ἐγὼ, ὁ ἐξάδελφός σου ὁ Γάμπα.»

Ὁ Ματαῖο, χωρὶς οὐδὲ λέξιν νὰ εἶπῃ, βαθυμῆδον κατ' ὄσον ὁ ἕτερος ὠμίλει ἀνύψου ἠρέμα τὴν κἀννην τοῦ ὕπλου του, εἰς τρόπον ὥστε ἦτο κατακορύφως ὑψωμένη, ὅταν τὸν ἐπλησίασε.

«Καλ' ἡμέρα, ἀδελφέ, εἶπεν ὁ ἀνθυπασπιστῆς, τείνων αὐτῷ τὴν χεῖρα, ἔχω τόσον καιρὸν ὅπου δὲν σε εἶδα.

— Καλ' ἡμέρα, ἀδελφέ.

— Εἶχα ἔλθει διὰ νὰ σὲ χαιρετήσω διερχόμενος ἀπὸ ἐδῶ, καθὼς καὶ τὴν ἐξάδελφον μου Πέπα· ἐκάμαμεν μακρινὸν δρόμον σήμερα· ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ παραπονούμεθα διὰ τὸν κόπον μας, διότι ἐπετύγαμεν καλὸν κατεπάρει· ἐπιώσαμε τὸν Γιαννέτο Σαντιέρρο.

— Δόξα σοι ὁ Θεός! ἀνεφώνησεν ἡ Γιουσέππα· μᾶ; ἔκλεψε μιὰ γίδα γαλαριὰ τὴν περασμένην ἑβδομάδα.

— Ὁ ταλαίπωρος! εἶπεν ὁ Ματαῖο. Ἐπεινά.

— Ὁ κατεργάρης ἀντίετα ὡς λέων, ἀπεκρίθη ὁ ἀνθυπασπιστῆς, ἀπενθαρρυνθεὶς μικρὸν ἐκ τῶν λέξεων τοῦ Ματαῖο. Μοῦ ἐσκότωσεν ἕνα εὐζῶνον καὶ ἐπλήρωσεν τὸν δεκανέα Σιαρδῶν εἰς τὸ χέρι· ἀλλὰ τούτο δὲν εἶναι καὶ μεγάλο κακόν, διότι ὁ δεκανεὺς εἶναι Γάλλος... Ἐπειτα ἐκρίθη τόσῳ καλῶς, ὥστε οὐδὲ ὁ διάβολος θὰ ἦτο ἱκανὸς νὰ τὸν ἀνακαλύψῃ· καὶ ἂν δὲν ἦτο ὁ μικρὸς ἐξάδελφός μου Φορτουναῖος, ποτὲ δὲν θὰ τὸν εὕρισκα.

— Ὁ Φορτουναῖος! ἀνέκραξεν ὁ Ματαῖο.

— Ὁ Φορτουναῖος! ἐπανελάθει ἡ Γιουσέππα.

— Ναι, ὁ Γιαννέτος ἦτο κρυμμένος εἰς αὐτὸν τὸν σωρὸν τοῦ χόρτου ἐκεῖ· ἀλλ' ὁ μικρὸς μου ἐξάδελφός μου ἔδειξε τὴν κατεργαριὰ· δι' αὐτὸ θὰ τὸ ἀναφέρω εἰς τὸν θεῖόν του τὸν δεκανέα νὰ του στείλῃ κανὲν ἄριστον δῶρον διὰ τὸν κόπον του. Καὶ τὸ ὄνομά του καθὼς καὶ τὸ ἰδικόν σου, θὰ μνημονεύονται εἰς τὴν ἐκθεσιν, τὴν ὑπότιν θὰ στείλω εἰς τὸν κ. Βίσαγγελέα.

— Κατάρτα! εἶπε ταπεινῇ τῇ φωνῇ ὁ Ματαῖο.

Εἶχον φθάσει εἰς τὸ μέρος ἐνθα ἦτο τὸ ἀπόσπασμα. Ὁ Γιαννέτος κατακεκλιμένος εἰς τὸ φορεῖόν του, ἔτοιμος ν' ἀναχωρήσῃ, ὅταν εἶδε τὸν Ματαῖο προσερχόμενον μετὰ τοῦ Γάμπα ἐμειδίασε σαρδῶνιον, καὶ στραφείς πρὸς τὴν θύραν τῆς οἰκίας, ἔπτυσεν ἐπὶ τοῦ καταφθίου, λέγων: «Σπίτι προδότου!»

Μόνον ἄνθρωπος, ἀποφασισμένος νὰ πυθάνῃ θὰ ἐτόλμα νὰ ποκαλῆσῃ προδότην τὸν Φαλκόνε. Τοιαύτη ὕβρις θὰ ἐτιμωρεῖτο διὰ καλοῦ μαχαιρώματος, ὅπερ δὲν θὰ ἦτο χρεῖα νὰ ἐπαναλη-

φθῆ. Καὶ ὅμως ὁ Ματαῖο, ἀντὶ πάσης ἄλλης κινήσεως, ἔφερε τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ μετώπου, ὡς ἀνὴρ καταβεβλημένος.

Ὁ Φορτουναῖος ἰδὼν ἐρχόμενον τὸν πατέρα του, εἶχεν εἰσέλθει εἰς τὴν οἰκίαν. Ἐξῆλθε δὲ φέρων τραυθλίον πλήρες γάλακτος, ὅπερ παρουσίασεν εἰς τὸν Γιαννέτον, νεύων εἰς τὰ κάτω τοὺς ὀφθαλμούς. «Μακρὰν ἀπὸ ἐμεῖ!» ἀνέκραξεν ὁ δεσμώτης διὰ κεραυνοδόλου φωνῆς. Καὶ εἶτα στραφείς πρὸς «ἵνα τῶν εὐζῶνων»· «Σύντροφε, τῷ εἶπε, δός μοι νὰ πῶ.» Ὁ στρατιώτης τῷ ἔτεινε τὴν ὕδριαν του, ὁ δὲ φυγόδικος ἔπιεν ὕδωρ, ὅπερ προσέφερεν αὐτῷ ἄνθρωπος, κατ' οὐ πρὸ μικροῦ ἐπολέμει. Εἶτα παρεκάλει νὰ τῷ δέσωσιν οὐχὶ ἐπὶ τῶν νώτων, ἀλλὰ πρὸ τοῦ στήθους τὰς χεῖρας. Ἐσπευσαν νὰ ἐκτελέσωσι τὴν ἐπιθυμίαν του, εἶτα ὁ ἀνθυπασπιστῆς ἔδωκε τὸ σημεῖον τῆς ἀναχωρήσεως, ἀπεχαιρέτησε τὸν Ματαῖο, ὅστις δὲν τῷ ἀπεκρίθη, καὶ κατῆλθε ταχὺ τῷ βήματι εἰς τὴν πεδιάδα.

Παρήλθον δέκα περίπου λεπτὰ πρὶν ἢ ὁ Ματαῖο ἐκστομίσῃ λέξιν. Τὸ παιδίον ἀνήσυχον παρετήρει ὅτε μὲν τὴν μητέρα του, ὅτε δὲ τὸν πατέρα, ὅστις στηρίζόμενος ἐπὶ τοῦ ὕπλου του, τὴν ἐθεώρει μετ' ὀργῆς σιγχαρτασμένης.

«Πολὺ ὠραῖα ἀρχίζεις! εἶπε τέλος ὁ Ματαῖο μετὰ φωνῆς ἠσύχου, ἀλλὰ φοβερὰς διὰ πάντα καλῶς γνωρίζοντα αὐτόν.

— Πατέρα μου! ἀνέκραξε τὸ παιδίον, προχωροῦν ἐνθακρυ, ὅπως βίβη εἰς τοὺς πόδας του. Ἄλλ' ἐκεῖνος τῷ ἐφώνησεν ὀργίλως· «Ὅπισω» καὶ τὸ παιδίον ἔστη ἀκίνητον ὀλολύζον.

Ἡ Γιουσέππα, παρατηρήσασα τὴν ἄλυσιν τοῦ ὄρολόγιου, ἥς ἐν ἄκρον ἐξήρχετο τοῦ χιτῶνος τοῦ Φορτουναῖου, ἐπλησίασε καὶ τὸν ἠρώτησε· «Πότος σου ἔδωκεν αὐτὸ τὸ ὄρολόγι;

— Ὁ ἑξάδελφός μου ὁ ἀνθυπασπιστῆς.»

Ὁ Φαλκόνε ἤρπασε τὸ ὄρολόγιον, καὶ καταρρίψας μεθ' ὀργῆς κατὰ τινος λίθου συνέτριψεν αὐτὸ εἰς μυρία τεμάχια.

«Αὐτὸ τὸ παιδί, εἶπεν, εἶναι ὁ πρῶτος προδότης ὅπου ἐβγήκεν ἀπὸ τὴν γενεάν μας.»

Οἱ ὀρθῆνοι καὶ οἱ ὀλολυγοὶ τοῦ Φορτουναῖου ἐδιπλασιάσθησαν, ὁ δὲ Φαλκόνε διετήρει προσηλωμένους ἐπ' αὐτοῦ τοὺς λυγκίους ὀφθαλμούς του.

Τέλος ἐκτύπησε τὴν γῆν διὰ τῆς ἀντηρίδος τοῦ πυροβόλου του, εἶτα ἔρριψεν αὐτὸ ἐπ' ὤμου καὶ ἔλαβε τὴν εἰς τὸ μακρὸν ἀγούσαν, διατάξας τὸν Φορτουναῖον νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ. Τὸ παιδίον ὑπήκουσε.

Ἡ Γιουσέππα ἔτρεξε κατόπιν τοῦ Ματαῖο, καὶ λαβοῦσα τὸν βραχίονα αὐτοῦ, «εἶναι παιδί σου, τῷ εἶπε διὰ φωνῆς ὑποτρεμούσης, ἀτενίζουσα τὸν σύζυγόν της εἰς τοὺς ὀφθαλμούς, ὥσαι ἤθελε νὰ διίδη τὰ ἐνδόμυχα αὐτοῦ αἰσθήματα.

— Ἄφες με, ἀπεκρίνατο ὁ Ματαῖο, εἶμαι ὁ πατέρας σου.»

Ἡ Γιουσέππα ἠσπάζθη τὸν υἱὸν τῆς καὶ κλαί-
ουσα εἰσῆλθεν εἰς τὴν καλύβην. Γονατίζουσα δὲ
πρὸ τῆς εἰκόνας τῆς Παναγίας ἐδεήθη μετὰ κατα-
νύξεως.

Ὁ Φραγκλὸς ἐβάδισε διακόνισα περίπου θήματα
διὰ τῆς ἀτραπῶν καὶ ἔστη ἔμπροσθεν μικρᾶς φά-
ραγγος, εἰς ἣν κατέβη. Ἐκτύπησε τὴν γῆν
διὰ τῆς ἀντηρίδος τοῦ ὄπλου, καὶ εὐρών αὐτὴν
μαλακῆν καὶ εὐκόλως δυναμένην νὰ σκαφῆ, ἔκρι-
νε τὸ μέρος πρόσφορον εἰς τὸν σκοπὸν του.

«Φορτουνάτο, ἠγάγαινε ἐκεῖ εἰς τὴν μεγάλην
πέτραν.»

Τὸ παιδίον ἔκαμε ὡς διατάχθη· εἶτα ἐγονά-
τισε. «Βίπὲ τὰς προσευχὰς σου.

— Πατέρα μου! πατέρα μου! μὴ με σκο-
τώσῃς.

— Εἰπὲ τὰς προσευχὰς σου!» ἐπανάλαβεν ὁ
Ματαῖο διὰ φοβερᾶς φωνῆς.

Τὸ παιδίον, διακοπτόμενον ὑπὸ λυγρῶν, ἐ-
ψέλλισε τὸ Πάτερ ἡμῶν καὶ τὸ Πιστεύω· ὁ πα-
τήρ δὲ φωνῆς ἐντόνου, ἐπέλεγεν Ἀμήν! εἰς ἐ-
καστὴν προσευχὴν.

«Αὐτὰ εἶναι ὅλαι αἱ προσευχαὶ ὅπου ἔξυρξαι;
— Πατέρα, ἔξερῶ ἀκόμη τὸ Θεοδόκε Παρ-
θένη καὶ τὴν λιτανείαν ὅπου μ' ἔμαθεν ἡ θεία μου.

— Εἶναι πολὺ ἐκτεταμένη, ἀλλὰ δὲν πειρά-
ζει.»

Τὸ παιδίον ἐπέγραψε τὴν λιτανείαν διὰ φωνῆς
ἐκλιπούσης.

«Ἐτελείωσας;
— Ὁ πάτερ μου! χάριν! συγχώρησέ-με! Δὲν
θὰ τὸ ξαναῶμαι! θὰ παρακαλέσω τόσον πολὺ
τὸν θεῖόν μου τὴν δεκανέα, ὥστε θὰ δώσουν χά-
ριν εἰς τὸν Γιαννέτον!»

Ἐν τῷ ἐξηκολούθει νὰ διμιλῆ, ὁ Ματαῖο ἐγέ-
μισε τὸ ὄπλον του καὶ τὸν ἐσκόπευσε, λέγων·
«Ἐἴθε ὁ Θεὸς νὰ σὲ συγχωρήσῃ!» Τὸ παιδίον
δι' ἀπελπιστικοῦ κινήματος προσεπάθησε νὰ ἐ-
γερθῆ καὶ νὰ πέσῃ εἰς τὰ γόνατα τοῦ πατρὸς
του· ἀλλὰ δὲν ἐπρόφθασεν. Ὁ Ματαῖο ἐπυροβό-
λησε καὶ ὁ Φορτουνάτος ἔπεσεν ἄπνους.

Χωρὶς οὐδὲ βλέμμα νὰ ρίψῃ ἐπὶ τοῦ πτώμα-
τος, ὁ Ματαῖο ἐπέστρεψε εἰς τὴν οἰκίαν του νὰ
λάβῃ πύρον καὶ ἀξίνην, ὅπως ἀνοίξῃ τὸν τάφον
τοῦ υἱοῦ του. Μόλις εἶχε προχωρήσει θήματα
τινα, καὶ συνήντησε τὴν Γιουσέππαν, ἥτις προσ-
έτρεξε καταθεοροδομένη, μόλις ἤκουσε τὸν πυ-
ροβολισμόν.

«Τί ἔκαμες; ἀνεκραύχασεν.

— Δικαιοσύνην.

— Ποῦ εἶναι;

— Εἰς τὸ ρεῦμα. Ὑπάγω νὰ τον θάψω. Ἀ-
πέθανε χριστιανικά. Θά του κάμω μνημόσυνον
διὰ τὴν ψυχὴν του.

Νὰ εἰπῆτε εἰς τὸν γαμβρόν μου Ἰωάννην
Πάγγι νὰ ἔλθῃ νὰ καθίσῃ μαζί μας.»

[Prosper Mérimée.] **II

ΤΟ ΤΟΥΡΚΙΚΟΝ ΛΟΥΤΡΟΝ

Ἐκ τῶν τοῦ κ. Α. Βυζαντίου.

Τὸ λουτρόν εἶνε τόσον συνδεδεμένον πρὸς τὸν
τουρκικὸν βίον, ὥστε καταντᾷ παρὰ τοῖς Τούρ-
κοις ἐκ τῶν ἠνωθῶν ἔθνη. Ἡ ἀνάγκη τοῦ λουτροῦ
δὲν εἶνε φυσικῶς μόνον, ἀλλὰ καὶ θρησκευτικῶς
ἀπαραίτητος διὰ τοῦς Ὀθωμανοὺς, δογματίζον-
τας ὅτι τὸ λούσιμον τοῦ σώματος ἐξαιλεῖ τὰ
ἀμικρήματα τῆς ψυχῆς. Ὅθεν καὶ πᾶσα πλου-
σίου, οὐ μόνον Ὀθωμανοῦ, ἀλλὰ καὶ Γραικοῦ
καὶ Ἀρμενίου οἰκία ἔχει καὶ τὸ λουτρόν τῆς,
πάντοτε λιθόκτιστον καὶ μαρμαρίνον, καὶ τοι-
αῦτη ξυλίγη. Περὶ τῶν τουρκικῶν λουτρῶν ἐγρά-
φησαν τσσαῦτα ὑπὸ τῶν Εὐρωπαίων, ὥστε τὸ
ἀπλοῦστερον καὶ συνηθέστερον τῶν ἐν τῇ Ἀ-
νατολῇ παρακολουθημάτων τοῦ καθημέραν βίου,
τὸ λούσιμον, κατήντησε ζήτημα: βλάπτει ἢ
ὠφελεῖ; εἶνε ἢ δὲν εἶν' ἄφρακτον; Ἄφρακτον
καὶ ὠφέλιμον τὸ θεωρεῖ καὶ ὡς τοιοῦτο τὸ μα-
ταχειρίζεται ὁ Τούρκος καὶ τουρκομερίτης; βλα-
πτικὸν ἢ ἀδιάφορον τὸ νομίζει ὁ Εὐρωπαῖος.
Τὴν μέσῃν τέμνοντες, ὡς ἐν ἄπαισι, νομίζομεν
ὅτι δὲν σφαλόμεθα, ἐάν, ἀναγνωρίζοντες καὶ
λόγῳ ὑγιεινῆς καὶ λόγῳ εὐχαριστήσεως καὶ λόγῳ
καθαρότητος τὸ χρησίμον τοῦ τουρκικοῦ ἢ θερμοῦ
λουτροῦ, κακίζομεν τὴν κατὰ πᾶσαν ἐβδωμάδα
χρησιν καὶ τὴν ἐπὶ δώδεκα συνεχεῖς ὥρας ἐν
αὐτῷ διαμονήν, ἣν συνηθίζουσιν αἱ ἐκεῖ γυναῖκες.

Ἡ λέξις, ὁ συνήθης τόπος τῆς ἐνταμίσεως,
τὸ κοινὸν ἡμιποικύον τῶν Τούρκων εἶνε ὁ
Καχβε-χανές· τῶν δὲ γυναικῶν; τὸ λουτρόν, τὸ
ὁποῖον γίνεται, χροστικῶς μὲν κατὰ παρα-
σκευὴν, πολλάκις δὲ καὶ δις τῆς ἐβδομάδος τὸ
κέντρον τῶν γυναικείων ἐκστρατειῶν. Ἐκεῖ ἢ
Ὀθωμανὶς θὰ ἐνταμίωσῃ τὴν φίλην τῆς, ἐκεῖ θὰ
μάθῃ τὰ τῆς γειτονίας αἰουραῖαι, ἐκεῖ θὰ ἐπι-
δείξῃ τὰ τζεβαζοῦ τῆς. Ἦσπερ δὲ αὐτὰς τὸ
λουτρόν εἶνε προσέτι καὶ τόπος δικαστικῆς,
καὶ μάλιστα ὅταν ἦνε πρόσκλησις γάμου. Διότι
ἐκεῖ χροσίουσιν ἢ βλέπουσι καὶ ἀκούουσι χρο-
σεύσεως καὶ ἀδοῦσης ἄλλας. Ὅθεν ἢ εἰς λου-
τρόν ἐκδρομὴ εἶνε παρὰ τὰς κυρίαίς, καὶ ἰδίως
ταῖς Ἀρμενίαις, ὑπόθεσις σπουδαία, περισπα-
σμός, ἀσχολία. Δι' αὐτὸ ἐνταμιάζονται ἀφ' ἐσπέ-
ρας τὰ ὀρεκτικώτερα ἐδέσματα, τὰ ἐκλεκτό-
τερα σπιρικτικά· γίνονται προσελήσεις ἀποφασί-
ζονται τὰ ἐνδύματα καὶ τὰ κοσμήματα. Αἱ δὲ
πενόμεναι ἰδίως ἐκεῖ πλύνουσι καὶ τὰ ἐνδύματά
των, καὶ μάλιστα τὸ θῆρος, ὅτε ἦνε σπάνιον
τὸ ὕδωρ ἐν Κωνσταντινουπόλει.

Τὰς σκηνὰς τοῦ τουρκικοῦ γυναικείου λου-
τροῦ μόνη ἢ Lady Montagu καὶ εἶδε καὶ πε-
ριέγραψεν, αἱ δὲ λοιπαὶ ἐξ ἀκοῆς καὶ ἐξ εἰκασίας
μόνον.

Ἡ συνήθης θερμοκρασία λουτροῦ τουρκικοῦ,

καλῶς διατηρουμένου, εἶνε 38° Ρ, ὥστε Εὐρω-
παῖος, καὶ μάλιστα κρᾶσεως αἱματώδους καὶ
σφιγγῶν, εἶν' ἀδύνατον νὰ μείνῃ πέντε μόνον
λεπτά ἐν τῇ ἐσωτέρῳ διαίτηματι (caldarium
ἢ Cella caldarin, τῇ ὑπὸ τοῦ Ἀρχιγένοῦς κα-
λουμένῳ Ζιστῆ) τουρκικοῦ λουτροῦ, ὅπου ὅμως
διημερεύουσι πολλάκις, καὶ μάλιστα τὸν χει-
μῶνα, αἱ τρυφεραὶ χανοῦμισσαι, καθὼς καὶ αἱ
τουρκομερίτισσαι ἐκ τῶν ἄλλων ἐθῶν. Τὸ λου-
τρόν, καὶ μάλιστα τὸ μετ' αὐτοῦ συνυπακούου-
μενον τρίψιμον, ἢ μᾶλλον ζύμωμα (massaggi),
συντελεῖ πρὸς θεραπείαν τῶν ρευματισμῶν καὶ
τινῶν ἐξανθήματων τῆς ἐπιδερμίδος, διατηρεῖ
τὴν ἐλαστικότητά τῶν μυῶνων, εὐκολύνει τὰς
λειτουργίας τῆς γαστρός κλπ. Ἀλλ' ἐπίσης δια-
τήσῃ τὸ σῶμα πρὸς τὰ κρυολογήματα, καὶ
μάλιστα εἰς τὸ εὐμετεσθλάτον τῆς Κωνσταντι-
νουπόλεως κλίμα συντελεῖ πρὸς τὰς ἐξαμβλώ-
σεις καὶ καθιστᾷ προύτως τὸ σῶμα χαλαρώτε-
ρον τοῦ δέντος.

Ὑπάρχουσι δὲ καὶ λουτρά διὰ τοὺς πτω-
χοὺς, ὅπου λούονται δωρεάν· καὶ ἐλέπει πολ-
λάκις ρυπαράτατον τινα ἀερβίσην, εἰσέρχόμενον
ἀτακτῶς εἰς τὸ λουτρόν, καὶ μετὰ τὸ σίνθηες
Χοῦ! ἀναβαίνοντα τὴν περιτρέχουσαν τὸ ἀπο-
δυτήριο ἐξέδραν, νὰ ἐκβάλῃ τὰ βράκη του καὶ
νὰ τ' ἀποθέσῃ πλησίον τῶν ἰνδουμάτων πλου-
σίου τινὸς Ἐφέντη, καὶ ἀφ' οὗ λουσθῇ καὶ κα-
θαρισθῇ, νὰ ἀναχωρήσῃ, χαιρετῶν μετὰ πολ-
λῆς εὐθυμίας δεξιὰ καὶ ἀριστερά, χωρὶς οὔτε
νὰ προσβλέψῃ καὶ εἰς τοῦ βαλανέως τὴν ἐμ-
βολήν.

Σημειωτέον δὲ ἐπὶ πᾶσιν, ὅτι αἱ αὐταὶ λέ-
ξεις, τὰς ὁποίας μεταχειρίζομεθα σήμερον ἐν
τῇ βαλάνειῳ, ἦσαν ἐν χρῆσει καὶ εἰς τὸν και-
ρὸν τοῦ Ἰπποχρόστου:

(Ὁ μὲν προτάσσει, Τρίψι με καὶ τάρασσε τὸ σάμμα·
ὁ δ' ἄλλο; πάλιν, Γέμισαι, παράχουσε μ', εἰς ἔθω.

Τὸ ἀρχαῖον Βυζάντιον εἶχεν εἰκοσιτέσσαρα
λουτρά, τὰ πλεῖστα τῶν ὁποίων ἦσαν μεγαλο-
πρεπέστατα καὶ στολισμένα μὲ πλῆθος εἰκό-
νων καὶ ἀνδριάντων. Ἐπὶ Θεοδοσίου τοῦ νεο-
τέρου ἠριθμοῦντο ἐν Κωνσταντινουπόλει ὀκτώ
μεγάλα δημόσια λουτρά (θέρμα) καὶ 153 ἰδιω-
τικά. Ἐπὶ Γυλλίου ἦσαν ὑπὲρ τὰ ἑκατὸν δη-
μόσια λουτρά, ἐξ ὧν τὰ πεντήκοντα διπλά (μέ-
ρος δηλοῦσι διὰ τοὺς ἀνδρας, καὶ μέρος διὰ
τὰς γυναῖκας) καὶ μέγιστα. Ὁ Chevalier ἐμέ-
τησε περὶ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος αἰῶνος
430, καὶ ἄλλοι 300. Συμπεριλαμβανομένων
ὅμως καὶ τῶν ἰδιωτικῶν, εἶνε ὑπὲρ τὰ χίλια,
διότι, ὡς προείπομεν, ἐκάστη οὐ μόνον Τούρ-
κου, ἀλλὰ καὶ Γραικοῦ καὶ Ἀρμενίου ἐπισκοῦν
εὐκαταστάτου οἰκίᾳ ἔχει καὶ τὸ λουτρόν τῆς,

1. Τὴν ἀφαιμένην σαπωνάδα, ἀφ' οὗ καὶ ῥήμα σκαμμα-
τίζω.

2. Περιέχουσι λέγομεν σήμερον.

εἰς τὴν κατασκευὴν καὶ διακόσμησιν τοῦ ὁποίου
οἱ ἰδιοκτῆται ἐπιδείκνυνται ὄλην αὐτῶν τὴν
μεγαλοπρέπειαν καὶ φιλοκαλίαν.

ΛΗΘΕΙΑΙ

* Πᾶσα μεγάλη εὐτυχία ἐγκρύπτει ἐν ἐκου-
τῇ εἰδός τι μυστικῆς πικρίας. Ἀλλ' ἀντὶ νὰ
παραπονώμεθα διὰ τοῦτο πρέπει μᾶλλον νὰ εὐ-
γνωμονώμεν ὅτι ἡ λύπη ἔστερξε νὰ μοιράσῃ
μετὰ τῆς χαρᾶς.

* Οἱ ἄνδρες συγκροταιοῦντες τὸ πᾶν,
βλέπουσι μόνον τὸ σύνολον τῆς ἐνδιαφερούσης
αὐτοῦς ὑποθέσεως, μόναι δὲ αἱ γυναῖκες ἐπι-
μῶσι κατ' ἀξίαν καὶ τὰ καθέκαστα.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἐπειδὴ ἡ ἔκλειψις τοῦ ἡλίου, ἢ γενησο-
μένη τῇ 27 Ἰουλίου (π. χρον.) τοῦ παρόντος
ἔτους, ἔσται γενικὴ εἰς τὰς χώρας τῆς Βορείου
Ἀμερικῆς, ἰδίως δὲ εἰς τὰς δυτικὰς τῶν Ἠνω-
μένων πολιτειῶν, αἱ σιδηροδρομικαὶ ἐταιρίαι
τῆς Ἀμερικῆς ἐνώσεως προεκήρυξαν ὅτι προσφέ-
ρουσι μεγάλας εὐκολίας καὶ ἐλαττώσεις τῶν τι-
μῶν τῶν εἰσιτηρίων οὐχὶ μόνον εἰς τοὺς ἐπι-
στήμονας τοὺς ἐπιθυμοῦντας νὰ μεταβῶσι πρὸς
παρατήρησιν τοῦ φαινομένου, ἀλλὰ καὶ εἰς πάν-
τα περιέργον. Μέσον καινοφανὲς ἀλλὰ καὶ πρα-
κτικόν, δι' οὗ ὡς θεάματα κανονίζονται τὰ φυσικὰ
φαινόμενα.

Ἐν Γαλλίᾳ ὑπάρχουσι τεσσαράκοντα ἑκα-
τομμύρια ὄρνιθων, ὧν ἐκάστη ἔχει κατὰ μέσον
ἔρον ἀξίαν 2 φρ. καὶ ἡμίσεος, οὗτω δὲ παριστώ-
σιν ἐν συνόλῳ κεφάλαιον ἑκατὸν ἑκατομμυρίων
φράγκων. Αἱ ὄρνιθες αὐταὶ τίκτουσιν ἑκατὸν
ἑκατομμύρια νεοσσῶν, ὧν τὰ μὲν ἐννέα δέκατα
εἰσι προωρισμένα διὰ τὴν καταναλώσιν, τὰ δ' ἕ-
πολειπόμενα δέκα ἑκατομμύρια εἰς ἀντικατά-
στασιν τῶν διὰ γῆρας θυσιαζομένων ἀλεκτύρων.
Ὑπολογιζομένης κατὰ μέσον ἔρον τῆς παραγω-
γῆς τῶν ὧν ἐκάστης ὄρνιθος εἰς 100, πωλου-
μένων κατὰ μέσον ἔρον πρὸς 6 λεπτά, ἐξάγο-
μεν τὸ ποσὸν 240 ἑκατομμυρίων φράγκων. Τέ-
λος προστιθέντες τὰ διάφορα εἰσοδήματα, ἕτινα
ἀπολαμβάνουσιν οἱ Γάλλοι μόνον ἐκ τῶν ὄρνιθων,
εὐρίσκομεν τὸ ἀρκούντως σημερινὸν ἄθροισμα
400 ἑκατομμυρίων φράγκων.

Ἐσχάτως ἐγένοντο ἐν Ἀγγλίᾳ πειράματα
σφραγῆς ζώων ἐν κρεοπωλείοις διὰ δυναμίτιδος.
Ἐλαχίστη ταύτης δόσις εἰς φουάγγιον τίθεται
καὶ συκρατεῖται ἐπὶ τοῦ μετώπου τοῦ ζώου.
Ἐκρήγνυται δὲ διὰ καψυλλίου ἐκ κροστητικοῦ
ἀλατος συγκοινωνοῦντος μετ' ἠλεκτρικῆς στή-
λης ἢ ἀτρακτίου τοῦ Runkouff πιεζομένου
ἐνὸς κομβίου, ὁ ἠλεκτρικὸς σπινθὴρ μετακίδει
τὸ πῦρ εἰς τὸ καψύλλιον, ἐκπυροσφορεῖ ἢ δυ-
ναμίτις καὶ εἰς ἐλιγώτερον χρόνον τοῦ χρεια-
σθέντος πρὸς ἀνάγνωσιν τῶν ὀλίγων τούτων

γραμμῶν ὁ βουδ πίπτει ὡς κεραυνόπληκτος. Ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ νέου τούτου εἶδους νάρκης πρὸς καταστροφὴν ζώων εἶδων εἶναι εὐχεροστάτη, αἰνιδυνοῦς καὶ βεβαίου ἀποτελέσματος, ἐπὶ πάντων δὲ κέκτηται τὸ πλεονέκτημα ὅτι λυτρῶναι τὸ ζῶον ἀπὸ μαρτυρίου, παρατεταμένου πολλάκις καὶ ἐπωδόνου.

«Ὅταν ἐσχάτως ἐψόφησεν ὁ ἐν τῷ ζωολογικῷ κήπῳ τοῦ Λονδίνου ἵπποπόταμος, ἐπῆλθεν ἡ ἰδέα εἰς τινὰ ἐταιρίαν φυσιοδιφῶν, νὰ γευθῶσι τὸ κρέας αὐτοῦ. Ἄν καὶ τὸ ζῶον ἦτο γεγηρακὸς, τὸ κρέας ἅμωις αὐτοῦ, ψατὸν καὶ βραστόν, ἐφάνη ἐξαιρετικῶς ἰδίως δὲ ὁ ποῦς βεβαιῶσαι ὅτι δὲν θὰ δυσηρεστῆται τοὺς ἀπαιτητικωτέρους γαστρονόμους.

Τῷ 1871 ἡ διὰ τὰ σχολεῖα δαπάνη ἀνῆλθεν ἐν ταῖς Ἡνωμέναις πολιτείαις τῆς Ἀμερικῆς εἰς 320 ἑκατομμύρια φράγκων. Τῷ 1873 τὸ ποσὸν τοῦτο ἠύξησε τεράστιως, ἀνελθὼν εἰς 450 ἑκατομμ. φρ. Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἀριθμὸς τῶν παιδῶν, ἀπὸ ἡλικίας ἑξέως μέχρι δεκάεξ ἐτῶν, ὑπολογίζεται εἰς ἑκατὸν πενήντα ἑκατομμύρια, ἔπεται ὅτι διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν ἑκάστου τούτων δαπανῶνται ἐτησίως τεσσαράκοντα πέντε φράγκα. Καὶ τὸ ποσὸν τοῦτο ὑπελογίσθη κατὰ μέσον ὄρον, διότι ἡ πολιτεία τῆς Μασσαχουσέτης ἀφιερωτὶ ἐτησίως ἑκατὸν φράγκα διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν ἑκάστου παιδός.

Ἡ κατανάλωσις τῶν πνευματικῶν ποτῶν ἐν Λονδίῳ εἶναι τσαύτη, ὥστε ἀνέρχεται εἰς τὸ τεράστιον ποσὸν ὀγδοήκοντα ἑκατομμυρίων λιτρῶν, εἴτε τεσσάρων δυσεκατομμυρίων μικρῶν ποτηρίων ἐτησίως. Ὑπελόγησαν δὲ ὅτι τοιαύτη ποσότης εἶναι ἴση πρὸς ποταμὸν ἔχοντα μῆκος μὲν ἐννέα χιλιομέτρων, πλάτος τεσσαράκοντα μέτρων καὶ τριῶν καὶ ἡμίσεος μέτρων βάθος. Ἐπειδὴ δὲ τὸ Λονδίον ἔχει τρία ἑκατομμύρια κατοίκων, ἔπεται ὅτι εἰς ἕκαστον ἄτομον ἀναλογεῖ ἐτησίως κατὰ μέσον ὄρον κατανάλωσις εἰκοσιεξέλι λιτρῶν πνευματικῶν ποτῶν μόνον, ἐκτὸς τῶν ἄλλων.

Βεβαιῶνται, γράφει ὁ Ἀστὴρ τῆς Ἀνατολῆς, περὶ τοῦ στρατηγοῦ Canrobert, ὅστις ἀπεστάλη εἰς Ῥώμην μετὰ συνοδίαις ὅπως ἀντιπροσωπεύσῃ τὸ ἔθνος του εἰς τὴν κηδεῖαν τοῦ Βίκτωρος Ἐμμανουήλ, ὅτι εἰς τὴν ἐπιστροφὴν του ἀπὸ τῆν Ἰταλίαν ἐπεσεφόρη τὸν ὑπουργὸν τῶν Ἐσωτερικῶν καὶ παραδάσας πρὸς αὐτὸν 17,000 φράγκα, εἶπε: «Μοὶ παρεγορήσατε 30,000 φράγκα διὰ τὰ ἐξοδά μου, ἀλλὰ μόνον 13,000 ἐδαπάνησα, ὥστε ἰδοὺ τὰ ἐπίλοιπα!» Ὁ ὑπουργὸς ἠρώθη νὰ λάβῃ τὰ χρήματα εἰπόν, ὅτι τὸ ποσὸν ἐκεῖνο εἶχε παραγορηθῆ πρὸς τὸν σκοπὸν ἐκεῖνον καὶ προσέειπε, δὲν ὑπῆρχε νόμος ἀνταποκρινόμενος εἰς τὴν περίστασιν ταύτην, ὥστε δὲν ἠδύνατο νὰ τὰ δεχθῆ: «Ἄν ἦναι λοιπὸν ἀπόλυτος ἀνάγκη νὰ γείνη κλοπὴ, ἀπε-

κρίθη ὁ Canrobert, — «προτιμῶ ἄλλος τις νὰ ἦναι ὁ κλέπτης. Λάβετε τὰ χρήματα καὶ δότε μοι ἀπόδειξιν!»

Εἰξεύριστε τὴν ἀξίαν τῆς ἀτμομηχανῆς μεγάλου πολεμικοῦ πλοίου; Αἱ μηχαναὶ καὶ οἱ λέβητες τοῦ μεγάλου ἀγγλικοῦ θωρηκτοῦ «Νόρδμπτον» ἐκόστισαν φράγκα 2,387,000, αἱ τοῦ «Ἀγαμέμνωνος» 2,250,000 καὶ αἱ τοῦ «Ἀδαμάστου» 3,000,000.

Ἐκ τοῦ «Παρνασσῶ» ἀποσπῶ τὰ ἐπιμέμνη: Ἐν Μασσαλίᾳ ἐρημιόσθη νέα τις ἐφεύρεσις σκοποῦσα τὴν πρόληψιν τῶν γινομένων συγκρούσεων τῶν ἀμαξοστοιχιῶν. Ἡ ἐφεύρεσις αὕτη συνίσταται εἰς τὴν τοποθέτησιν ἐν τοῖς σιδηροδρομικοῖς σταθμοῖς μεγάλων ἠλεκτρικῶν κατόπτρων, ἅτινα θέλουσι δεικνύει τὴν διεύθυνσιν τῶν ἀμαξοστοιχιῶν. Βιβλικὸς ὑπάλληλος ἐν ἑκάστῳ σταθμῷ παρατηρεῖ ἀκριβῶς ποῖαν διεύθυνσιν λαμβάνει ἡ πρὸ αὐτοῦ διερχομένη ἀμαξοστοιχία καὶ κατ' αὐτὴν διευθύνει τὸ κατόπτρον. Ἐν Λονδίῳ ἐγένοντο πειράματα ὅπως αἱ φωναὶ τοῦ φωταερίου τῆς πόλεως ἀνάπτωνται συγχρόνως δι' ἠλεκτρικοῦ ρεύματος. Ἐν Βουραλίῳ τῆς Ἀμερικῆς ἐγένοντο πειράματα θερμάνσεως ὕλης τῆς πόλεως δι' ἀτμοῦ, διηγετηνομένου διὰ τῶν ὁδῶν εἰς τὰς οἰκίας; πενήτηκοντα καὶ μία οἰκοδομῆται, ἐν αἷς καὶ μέγιστον ἐκπαιδευτήριον, ἐθερμάνθησαν οὕτως ἄριστα. Ἐν Ἀγγλίᾳ ἐφαρμόζεται ἀπὸ τινος μετ' ἐπιτάσεως τὸ σύστημα ἐδάφους ἐν οἰκίαις καὶ καταστήμασιν ἐκ γουταπέρας. Πρὸ πάντων λίαν ωφέλιμον εὑρέθη τοῦτο ἐν τοῖς ἱπποστασίαις, διότι προσφυλάττει τὴν υγίαν τῶν ἵππων καὶ δὲν ἐπιφέρει πληγὰς ἐπὶ τῶν γονάτων αὐτῶν, ὅταν κατακλίνωνται, ὡς συμβαίνει ἐπὶ τοῦ ξυλλίου ἢ γήινου ἐδάφους. Ἐν ταῖς οἰκίαις ἀπεδείχθη ὅτι τὸ ἐκ γουταπέρας ἔδαφος καθιστᾷ προτιμῶν τὴν τάκητα, θερμαίνει τὸ δωμάτιον ὡς ἐκαίνος, διατηρεῖ τὴν καθαριότητα, δι' ἀπλοῦ βεβρωγμένου πανίου καθαρίζεται ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν καὶ τέλος στοιχίζει ὀλιγώτερον ἢ πᾶν ἄλλο ἔδαφος. Ἐννοεῖται δ' ὅτι ἡ πολυτέλεια ποιῶνται κατὰ διαφόρους τρόπους τὴν γουταπέραν.

Μικρὸν κοράσιον ἐμελέτη ἱερὰν ἱστορίαν.

— Ἐρώτησέ την, εἶπεν ὁ πατὴρ πρὸς τινὰ φίλον του, ὅα ἰδῆς πόσα εἰξεύρι.

— Λοιπὸν, παιδί μου, εἶπεν ὁ φίλος δὲν μᾶς διηγῆσαι τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἀδάμ;

Ἡ μικρὰ τὸν ἀπενέει μετ' ἀπειρίας.

— Τοῦ Ἀδάμ; «ὦ! δὲν ἐφθασα ἀκόμη εἰς ἐκεῖ!»

Εἰς ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΝ.

Ἐπὶ 10,000 κατοίκων τελοῦνται 90 γάμοι ἐν Γερμανίᾳ· εἴτα ἐπέρχονται κατὰ σειρὰν ἡ Αὐστρία, Γαλλία, Ἰσπανία, Ἰταλία, Μεγάλη Βρετανία καὶ ἡ Ρωσία (68 γάμοι ἐπὶ 10,000 κατοίκων).

ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΩΝ ΕΚΑΘΗΜΕΡΩΝ ΑΝΙΣΤΑΤΩΝ, ΟΔΟΣ ΒΑΡΕΣΣΩΝ, 14